Anul IV ARAD SÂMBĂTĂ 6|19 MAIŬ 1900 **Nr. 84**

REDACŢIA
Arad, strada Aulich Nr. 1

ABONAMENTUL
pentru Austro-Ungaria:
pe un an 20 cor. pe 1/2 an 10 cor.; pe 1/4 de an 5 cor.; pe 1 lună 2 cor.
Nr-ii de Dumineca pe an — 4 coroane. —
Pentru România şi străinătate pe an: 40 franci.
Manuscripte nu se napoiază

TRIBUNA POPORULUI

ADMINISTRAŢIA:
Arad, strada Aulich Nr. 1

INSERŢIUNILE:
de un şir garmond: prima dată 14 bani; a doua oară 12 bani; a treia oară 8 b., şi timbru de 60 bani de fiecare publicaţiune.

Atât abonamentele cât şi inserţiunile sunt a se plăti înainte în Arad.

Scrisori nefrancate nu se primesc.

Anul IV. Număr de Dumineca **Nr. 19**

Vitejia Burilor folosul Muscalilor.

Sunt şepte luni, de când Muscalii au o bucurie nespusă, pentru că răsboiul dintre Englitera şi Buri *în locul întéiu Rusiei îi aduce folos.* Până ce Englezii îşi mistue adecă puterile prin Africa îndepărtată, cheltuind pe acolo mii de milioane şi jertfind vieaţa aproape o sută mii soldaţi, *Ţarul îşi face treburile în Asia.* Visul cel mare al Ruşilor este adecă nu numai să pună mâna pe Constantinopol, ci *să înainteze spre răsărit*, să-'şi pună piciorul în Persia, aproape de hotarele Rusiei, în Afganistan, în Arabia şi chiar în uriaşa împĕrăţie a Chinei. Sa ajungă astfel la oceanul mare, stăpână pe pământuri roditoare şi ape mari... Eată de ce a cheltuit atâtea milioane să facă drumul de fer spre Siberia, care se margineşte cu China. Eată de ce foile ruseşti scriu cu atâta dragoste despre Buri, lăudând vitejia lor fara seamĕn şi osândind pe Englezii „cutropitori“!

Pentru că durere, dar' e aşa: fiecare vitejie a Burilor este un folos al Rusiei! Puterea cea mare, mai ales pe mări şi în rĕsăritul îndepărtat, este Englitera. Singura de care Rusia are respect. Cu cât se lungeşte acum rĕsboiul mai mult, cu atât Englitera slăbeşte şi Rusia îşi poate ajunge planurile mai uşor.

Nu-'s sincere — ori mai exact: nu-'s desinteresate laudele şi încuragiările ce Rusia adresează Burilor.

O ştiu toate popoarele din Europa, dar' mai ales cele, căror Rusia li-a arĕtat vre-o dată „dragoste“ şi li-a dat „ajutor“, ce va să zică dragoste muscălească. Te strînge la sin până îţi scoate sufletul. Ţarul vorbeşte de pace şi pune la cale, în Haaga, conferenţă de pace. In acelaşi timp însă nimiceşte pe Finlandezi, cari se plâng zadarnic în lumea largă împotriva oamenilor Ţarului „iubitor de pace“... Tot aşa, pe Bulgari cine-'i cumpĕneşte să se omoare între dênşii ca sĕlbatecii şi să împingă patria spre prăpastie? *Rubla* rusească, că asta-'i arma de căpĕtenie a Ruşilor: unde nu pot să între cu sabia în mână, intră pe furiş, cumpĕrênd suflete, punênd la cale turburări cari slăbesc popoarele, ca în urmă să poată cere ca tot ei să facă rênduealâ.

Nu e omenie în Muscali. Ei n'au alt gând de cât să despoaie popoarele mici şi să-'şi întindă hotarele ţerii, ear pe unde calcă trufaşii cazaci, nu adevĕrul şi dreptatea este purtată, ci viclenia şi sĕlbăticia, al căror simbol este *cnutul.*

O ştie aceasta îndeosebi poporul român. Din ghiarele morţii şi a vecinicei ruşini 'i-au scăpat la 1877—78 fraţii noştri din România pe Ruşi, mergând în ajutorul lor când au fost strîmtoraţi de Turci. Şi totuşi care a fost rĕsplata? *Răpirea Basarabiei*, unde nici glas românesc nu se mai îngădue.

Eată de ce, ca popor mic şi noi, ne bucurăm când putem auzi câte un bine despre vitejia Burilor din Africa. Trebue să fim însă şi îngrijaţi, vĕzĕnd că rĕsboiul acesta se lungeşte, încât nimeni n'ar puté prevede când se va sfîrşi şi mai ales *cum* se va sfîrşi! Dacă înving Englezii, li-se face o nedreptate strigĕtoare la cer Burilor. Ear de s'ar întêmpla ca la hotarele Transvaalului, unde au ajuns, Englezii să fie bătuţi cum au păţit-o la hotarele Oranjelui, folosul mare, neînchipuit de mare, l'ar trage Ruşii.

O pace ar fi deci de dorit să se încheie, aşa ca nici unul dintre luptători să nu se poată zice c'a fost învins. D'aceea toţi câţi urăsc pe Muscali şi vor binele popoarelor din Europa, petrec cu deosebită luare aminte pe împuterniciţii Buri ajunşi în America, unde vor să roage pe Mac Kinley, preşedintele Statelor-Unite, *să mijlocească pace.*

După ştirile ce sosesc, delegaţii Buri sunt primiţi în America cu o însufleţire rară. Peste şease-zeci oraşe mari i-au invitat să mearga în sinul lor, unde se vor ţiné adunări poporale cerêndu-se pace.

Dee Dumnezeu ca oboseala bunilor patrioţi Buri să fie rĕsplătită.

Coadă de topor. *Cei 14 mădulari ai neamurilor cari au protestat contra alegerei P. C. Sale Vasilie Mangra de vicar, au ţinut să scoată în publicitate faimosul protest, iar lacoma ziaristică şovinistă iubilează că a nimerit punctul vulnerabil al părintelui Mangra. Ziarele maghiare au motiv de a iubila că şi au găsit în Sinod 14 sateliţi, cari le zic: „Restigneşte-l, restigneşte-l... că a ta este puterea şi mărirea* şi asupra drepturilor autonome ale bisericei, **noi ţi-o recunoaştem“.**

Protestul însă culminează în alt motiv infamant, pe care îl retac dumnealor. Poftiţi domnilor şi cu acel motiv, căci opera perfidiei numai în acel punct culminant e perfectă; dacă aţi avut curagiul a-l subscrie, aveţi şi datorinţa de a lua rĕspunderea *pentru el. Poftiţi şi umpleţi cupa, ori vroiţi ca noi să o umplem? Să spunem noi ce aţi mai subscris? Nu, nu,* voi *trebue să o spuneţi şi apoi noi vom glăsui de ieşirea sufletului, căci aceasta este ordinea afacerei.*

CELE 70 DE ŞCOLI. Foile maghiare fac mare tărăboiu împotriva P. S. Sale Episcopului Goldiş, care primejdueşte maghiarismul prin aceia, că a decretat înfiinţarea a 70 şcoli confesionale. Va să zică părintelui episcop Goldiş i-se impută de pĕcat şi aceea, dacă ridică şcoli deşi după ale noastre informaţiuni chiar guvernul a provocat ca să se mai înfiinţeze 78 şcoli confesionale, căci atâtea mai lipsesc numai pe teritorul Aradului ca să fie complet numĕrul şcolilor în proporţiune cu copii obligaţii la şcoală.

Mai rĕmâne să i-se impute episcopului Goldiş şi aceea, că umblă la biserică românească. Piriţi-l voi „neamuri 14“ şi cu acésta, voi mari denuncianţi!

Laudo bine meritate. *In numĕrul de eri „Magyar Szó“ aduce o corespondenţă din Arad, ticluită, se ştie, în ce „cancelarie“, în care între altele se scrie:*

„Dacă n'ar fi între Români bărbaţi cu *sentimente patriotice* cum este dr. Iosif Gall, dr. *T. Popescu*, Aug. Hamsea şi mai mulţi alţi membri de ai sinodului (naţionaliştule Duma, ai auzit? Red.), cari au apelat alegerea lui Mangra, nici nu se mai auzea vre-un protest încontra *atentatului* ca un profesor suspendat pentru uneltirile sale antipatriotice a fost ales demnitar bisericesc“...

Gall. Popescu şi Hamsea, marilor patrioţi, să vĕ fie de bine laudele lui Bànffy!

Deputaţi „gescheftari“. Afacerile de incompatibilitate o să sgudue rĕu prestingiul Dietei maghiare. Se apucaseră adecă oamenii guvernului să denunţe caz de incompatibilitate contra lui Ugron, pentru că liferase ovĕs armatei împĕrăteşti. Vin acum însă şi opoziţionalii şi denunţă nu mai puţin de cât 25 deputaţi guvernamentali cari folosesc situaţia lor de deputaţi a face geşefturi. Intre ei sunt ovreii Vészi şi Lédrády, proprietarii ziarelor „Bud. Napló“ şi „P. Hirlap“, *subvenţionate* de guvern; apoi Choriu, Neményi, Rosenberg, Pulszky, Hieronymi, contele Tisza şi alţii, între cari Zàmory „dă hrană la 200 cai remontă pentru armata împĕrătească“...

Bravi „părinţi ai patriei“!

Pentru oştire.

La 16 c. sub comisia (pentru afaceri de rĕsboiu) delegaţiunei ungare a ţinut şedinţă sub presidenţia contelui *Szapáry*. A vorbit *Münich*, care a recomandat spre primire bugetul pentru oştire. *Horánszky* îl primeşte, dar' ar dorì să li-se dea delegaţilor lămuriri mai amănunţite, să vadă şi să poată judeca bine lucrurile. Indeosebi să cunoască marginele până unde se va cheltui pentru oştire. In acelaşi înţeles vorbesc şi *Pulszky* şi *Ernuszt.*

A luat apoi cuvêntul *Krieghammer*, ministru de rĕsboiu. Declară că pe viitor nu va cere sporirea bugetului. Nu poate să ascundă însă adevĕrul, că *într'un viitor apropiat oştirei îi va trebui tunuri nouĕ şi astfel va fi silit să ceară atunci dela delegaţi* a se prevedea în buget o sumă pentru cumpărarea tunurilor.

Monarchul şi Românii Bucovineni.

La recepţia delegaţiunilor la Pesta M. S. Impĕratul Francisc Iosif a binevoit a se întreţine un timp remarcabil de lung cu deputatul bucovinean Dr. Popovici. Durata acestei convorbiri a făcut să se nască teamă foarte legitimă printre rêndurile dujmanilor Românilor.

Monarchul a întrebat pe deputatul român despre adevĕrata stare a lucrurilor din Bucovina. S'a interesat cu multă bunăvoinţă despre păsurile fraţilor noştri şi a arĕtat o deosebită solicitudine pentru ei.

Ultimele sale cuvinte au fost pline de speranţe.

In cercurile Românilor aceasta a produs o impresie excelentă.

„România Jună“ scrie: Aflăm că deputatul bucovinean Dr. Popovici va rosti un mare şi interesant discurs la desbaterile delegaţilor dela Budapesta. Valorosul luptător va arĕta însemnătatea României pentru tripla alianţă şi va stărui asupra tristei situaţii a Românilor din ţĕrile subjugate.

Vestea despre acest discurs a produs o adevĕrată consternare printre adversari.

Insă distincţia acordată de monarch deputatului Bucovinean a tăiat acestora orice veleităţi de a-'şi da duşmănia pe faţă.

Altă apucătură păcătoasă.

Ar trebui să scriem coloane întregi, în fie-care zi, pentru a arăta păcatele ce săvîrşesc unii Români uitaţi de sine, cari s'au dat „coadă de topor“ ca presa maghiară şovinistă să poată lovi în *biserica română.*

Ne mărginim însă simplu a înregistra ticăloşiile şi minciunile cu cari aceşti nemernici umplu ziarele ungureşti. Astfel, pentru a mai lovi în episcopul Goldiş, scriu în „Egyetértés“ (de la 17 c.) că *„în luna Martie, pe vremea alegerilor de Sinod, meţianiştii au pus mâna pe mai multe scrisori compromiţătoare ale episcopului Goldiş,* pe temeiul cărora se va ridica în potriva lui învinovaţire că a făcut abus de autoritatea sa şi a călcat în chip flagrant Statutul Organic“...

Un adevĕr mai nesfruntat nu s'a scris încă. Cine cunoaşte pe Episcopul Goldiş, cine ştie că chiar nainte de alegerea sa ca *episcop*, n'a rugat pe nimeni, *n'a negociat cu nimeni, n'a scris nimănui* (dl Zigre el însuşi a auzit în privinţa asta declaraţiunile episcopului în seara alegerii, când mersese să felicite pe noul episcop), ştie că nici în alegerile sinodale nu s'a amestecat de loc, şi nici odată în eparchia Aradului n'au fost alegeri mai libere... Ce adecă? Dacă strângea niţel episcopul preoţimea, mai puté să între în Sinod d'alde Giorgia, d'asupra căruia planează *disciplinarul*, şi chiar archimandritul Hamsea, care şi aşa numai cu un vot vot (ş'acela *nelegal!*) a reuşit?!...

Vorba e că are p'aici Meţianu oameni, cari de când au căzut de la „sinecurele“ grase, nu găsesc altceva mai bun de facut, de cât să scrie minciuni despre episcopul Goldiş, supĕraţi fiind că a pus capĕt sistemului de corupţie din trecut.

Orgiile din Timişoara.

O fiţuică osândită de tot omul cu bun simţ servia maĭ nainte de canal al filosofieĭ luĭ taica Moise. In timpul din urmă se descarcă în acele coloane neamurile Inalt Preasânţieĭ Sale din Sibiiu, precum s'a dovedit din incidentul afferului Dr. George Popa cu Dr. Teodor Popescu, şi anume, că aceste neamurĭ îşĭ subscriu cu Maglas articoliĭ contra părintelui episcop Iosif Goldiş şi apoĭ trimit foaia cu articoliĭ autorităţilor civile cu glossa, că e foaia magnatuluĭ Iosif Gall, care va să zică, se fac denunţărĭ sub numele autoritar politic al dluĭ Gall.

Această fiţuică timişoreană în numărul ultim loveşte cu furia unuĭ atentator în caracterul personal al părintelui episcop Goldiş, care ar fi afirmând un neadevăr prin cunoscuta declaraţie din Sinod, că afacerea Mangra era deja în stadiul terminăriĭ.

După natura lucruluĭ, episcopul nu putea comite indiscreţiunĭ de detailurĭ într'o şedinţă publică, căcĭ un episcop nu-'şĭ poate pune în joc încrederea comunicatelor de sus, la ce cu atâta insistenţă vor a'l împinge agenţiĭ provocătorĭ aĭ mareluĭ meşter din Sibiiu.

Dl Dr. Iosif Gall, care s'a simţit atins prin acea declaraţiune, a debitat alte informaţiunĭ, ce nu puteau fi altfel date în forma în care le-a cerut de sus, anume între constelaţiunile politice ale afaceriĭ Mangra. Toate acestea denotează că dl Gall este neobicinuit în apreţiarea arcanelor diplomatice, şi că până la naivitate e omul primelor informaţiunĭ.

După aceste regretabile antecedente ne ţinem de datorie a releva, că dl Dr. Iosif Gall a ajuns deja a se convinge, că orgiile din Timişoara au trecut marginile cinstite, *anume ieri pe cale telegrafică, la adres a unuĭ fruntaş din Arad, a desaprobat* „vătămarea personală a părintelui episcop în numărul de ieri al Controleĭ".

Foarte bine, dar ridicol de naiv orĭ demonic de pervers poate fi acest om. El ţine în simbrie existenţele catilinare dela „Controla"; el dictează din Budapesta că cine să fie protopop în Belinţ, şi de nu-'ĭ împlineştĭ pofta, calfele sale catilinare insultă şi soţiile acelora pe care ţine să ĭ dumerească că nu consimte cu vătămările din „Controla"; el mişcă guvernul în capul episcopuluĭ Goldiş pentru casul din Belinţ şi alegerea de vicar; nu merge la şedinţa Sinoduluĭ, ci dictează din „Hotelul Central" Sinoduluĭ şi episcopuluĭ că cine să fie vicar, par'că el e suveranul drepturilor bisericeştĭ; el din „Hotelul Central" îngenuchiază cu 14 inconştienţĭ autonomia bisericeĭ în protestul care dă guvernuluĭ *salvus conductus* în cetatea sfântă; el personal declară pe episcopul de escroc; şi acum tot el trăsnere de roadele activităţiĭ sale funeste.

Hic est fetus tuus.

Iţĭ spelĭ mânile? Atâta nu e destul. Dă satisfacţie perfectă adevăruluĭ şi drepţăţiĭ cu care datoreştĭ episcopuluĭ şi credincioşilor săĭ.

DIN ROMANIA

Monumentul lui I. C. Brătianu şi Capela de la Florica.

Joi la 4 Maiu, s'au împlinit nouă anĭ de la moartea luĭ Ion C. Brătianu.

* * *

Pelerinagiul ce se face în fie-care an, cu ocasia acesteĭ aniversărĭ la mormântul marelui Român va avè loc Duminica viitoare, 7 Maiu.

In această zi se va pune şi peatra fundamentală a capeleĭ, în cripta căreia se vor aşeza de veci rămăşiţele luĭ Ion Brătianu.

In peatra fundamentală se va depune un document, în care ceĭ presenţi vor semna spre veşnică aducere aminte.

Ceĭ maĭ renumiţĭ artiştĭ europenĭ au fost convocaţĭ la un concurs pentru stabilirea proiectuluĭ de monument ce se va ridica în memoria luĭ I. C. Brătianu.

După cererea unora din aceştĭ artiştĭ, concursul, care trebuia să se ţină în Iunie anul acesta, a fost amânat pentru 1 Octomvrie.

Concursul se va ţinè în Bucureştĭ. Modelurile reduse ale monumentuluĭ şi proiectele vor fi expuse în public, timp de maĭ multe zile, şi apoĭ supuse judecăţiĭ unuĭ juriu, care le va clasa.

In curând se va începe şi publicaţiunea documentală privitoare la viaţa acestuĭ mare bărbat al neamuluĭ românesc.

Sărbarea Italiano-Română din Iaşi.

Am spus deja cetitorilor noştri că în ziua de 28 Aprilie dl Bădărău, preşedintele comitetuluĭ teatral, refuzase pentru a treia oară autorisaţia spectacoluluĭ, deşĭ în cassase cu zece zile înainte chiria de 500 ieĭ, în loc de a acorda sala gratuit, luând în consideraţie scopul măreţ al sărbăriĭ. In aceea zi pe la oara 8 seara, d-sa trimisese pe secretarul teatruluĭ Voinescu, la preşedintele organisător al sărbăriĭ pentru a-'ĭ comunica, că dl Bădărău a revenit şi acordă sala. Timpul era deja înaintat şi lumea ştia deja de amânare pentru seara de 30 curent; studenţiĭ fac o petiţie pentru seara de 30, ear' dl Bădărău convoacă comitetul teatral abia pentru seara la oarele 5.

La această convocare vine D-sa şi cu dl Ghibănescu, membru în comitetul teatral şi pentru a şicana pe studenţĭ, amână convocarea pe a doua zi, 30 Aprilie, când era să aibă loc spectacolul.

A doua zi la oara 9 a. m. D-sa se afla în inspecţie pe la amicul său Rechler din maidanul sfatuluĭ Spiridon, şi nu soseşte la comitet de cât la oara 10 şi jumătate a m., când dispune chiemarea dluĭ Xenopol, rectorul Universităţiĭ, care venind, iese după puţin şi comunică studenţilor, că li-se va da autorisaţia cerută.

*

La oara 8 seara aproape toată sala era popolulată de o asistenţă inteligentă, culă şi numeroasă, în mijlocul căreia străluciau cocardele italiano-române ce se aflau la piepturile studenţilor.

Asistenţa foarte entusiasmată aclamă pe studenţĭ. Serbarea se deschide cu marşul regal italian, executat de orchestră; urmează imnul studenţilor italienĭ şi „Deşteaptă-te Române", executate de corul dluĭ T. Cerne. State Dragomir recitează cu foc nişte versurĭ de ocasie, şi artistul Borelli recitează oda: „I. Rumeni a Roma", datorită dluĭ I. Barberis. Bătrânul profesor al conservatoruluĭ Th. Burada farmecă auditorul cu arcuşul său, executând câteva doine şi cântece naţionale duioase şi mişcătoare. Eminentul bariton Giovachini, d-ra Camelia Mihăilescu electrisează adunarea, cu duetul din actul II din „Rigoletto" şi îl farmecă cu cântecele noastre naţionale. Mica Ana Cuţa Cârjă a format un punct atrăgător al programuluĭ. Rădulescu Marin a excelat în „Furtuna Casnică", ear' d-na Aristizza Romanescu în „Mioriţa" şi „Biletul", cât şi în „Furtună Casnică", entusiasmând auditorul, încât aplausele au ţinut minute întregĭ. I-s'au dedicat versurĭ datorite dluĭ Const. Brăescu, student şi ziarist din Bucureştĭ. La sfârşit s'au oferit d-neĭ Romanescu şi d-reĭ Mihăilescu două coşurĭ marĭ cu florĭ şi cu panglicĭ tricolore.

*

Spectacolul s'a sfârşit cu „Marşul patriot Româno-Italian", care a stârnit un entusiasm de nedescris, fiind repetat de patru orĭ. Asistenţă numeroasă, din care remarcăm mulţĭ profesorĭ şi studenţĭ universitarĭ; sexul frumos a fost în destul de bine representat.

Consulul italian, însoţit de preşedintele V. Brăescu, îşĭ fac apariţia în sală la oarele 9, în aplausele generale. La sfârşitul serbăriĭ d-sa a declarat, că va face un raport detailat guvernuluĭ din Roma asupra serbăreĭ, felicitând călduros pe studenţĭ pentru frumoasa lor pornire.

Pe la mijlocul serbăreĭ 6 studenţĭ beţĭ şi plătiţĭ de dl Bădărău au aruncat în sală un manifest obraznic şi insultător la adresa organisatorilor serbăreĭ; lumea 'ĭ-a tratat cu dispreţ după-cum meritau, felicitând şi aclamând pe membriĭ comitetuluĭ naţional studenţesc, organisatorĭ aĭ serbăreĭ. Tot aceştĭ 6 agenţĭ opriau lumea să între în teatru spunând diverse neadevărurĭ publiculuĭ ce venia la serbare. S'au primit peste 50 telegrame, între carĭ şi una dela d. V. A. Urechiă, senator Sefendache şi diverşĭ italienĭ însemnaţĭ din România, carĭ au fost oprite de a fi citite pe scenă din ordinul dluĭ Bădărău.

(*„România Jună"*)

Rĕsboiul buro-englez.

Sensaţia zileĭ de erĭ a fost vestea despre **capitularea Mafekingului**. După o luptă vitejească şi suferinţe grozave de şeapte lunĭ, Englezii din acest oraş, *care de altfel e pe teritor englez*, au fost siliţĭ să capituleze. *Sneemann*, generalul bur, raportează că a făcut acolo prisonierĭ 900 Englezĭ. Cel puţin 1000 soldaţĭ vor fi căzut în decursul luptei de când Burii au încunjurat oraşul.

Despre sosirea în America a delegaţilor burĭ, carĭ vor ruga pe Mac Kinley să mijlocească pace, se telegrafiază:

New York, 16 Maiu. Delegaţii buri au fost primiţi în Hoboken *de primarul* Van Hoeven, *de întreg consiliul orăşenesc şi public imens, cu muzică şi steaguri.*

In vorbirea sa, primarul a asigurat pe Buri de cea mai sinceră dragoste a americanilor, cari vor face tot pentru-ca să se pună capăt resboiului.

Fischer, *conducătorul Burilor, vorbind cu un ziarist, a spus că Burii nu-s de loc descurajaţi şi speră ca* Mac Kinley *să intervină pentru încheiar a unei păci.*

Delegaţia va merge curând la Washington, *unde va fi primită de* Mac Kinley.

Eată cum presintă o telegramă din *Londra* cu data de 17 Maiu înfrângerea Englezilor la *Mafeking*:

„In preajma Mafekingului, după o luptă sângeroasă, Burii au bătut armata engleză ce voia despresurarea oraşului. Amănuntele despre cursul luptei lipsesc încă — (?! — Red); ca sigur se vede numai, că Burii au prins o mulţime de Englezĭ".

Washington, 17 Maiu. Treĭ senatorĭ, treĭ deputaţĭ aĭ ţeriĭ şi un mare numĕr de cetăţenĭ pleacă azĭ la New-York, ca să însoţească aicĭ deputaţiunea Burilor, *care mâne, Vineri după amezĭ soseşte aicea. Deputaţiunea bură va face Sâmbătă visită presidentuluĭ Mac-Kinley; Duminecă seara marea adunare a poporală la Operă, unde* vor vorbi Burĭ, apoĭ senatorĭ şi deputaţĭ.

Oştirile din Europa.

In Englitera a apărut acum de curînd un studiu militar, în care, între altele, se arată şi numărul d'acum a oştirilor din Europa. Resultă din cercetările făcute, că Europa ar putè pune pe picior de rĕsboiu 18 milioane soldaţĭ. Dintre aceştia 3 milioane 975 000 are Germania. Germania are d'asemenĭ 97.850 caĭ şi 1914 tunurĭ. Rusia are 3 milioane soldaţĭ şi 3500 tunurĭ. Franţa are 3 milioane soldaţĭ, 140.000 caĭ şi 3200 tunurĭ. Italia 2.2 0.000 soldaţĭ, Austria 1,240.000 soldaţĭ şi 2192 tunurĭ. Englitera pe uscat are 840 000 soldaţĭ

In Franţa pe fie-care 13 locuitorĭ vine un soldat. In Germania la 14, Italia 15, Austro-Ungaria 35, Rusia 38 ear' în Englitera vine un soldat la 48 locuitorĭ.

In Muntenegru din populaţia de 227 000 30 miĭ sunt soldaţĭ.

Se cheltuieşte în Europa pe an 4250 milioane coroane pentru aceste oştirĭ.

DIN BIHOR.

Adunare de învĕţătorĭ.

Invĕţătoriĭ din tractul Tinca s'au adunat la 1|14 Maiu în şcoala gr. or. din opidul Tinca. Nicĭ când nu s'a observat indolenţa aşa mare din partea membrilor ca acum. Dintre 28 învĕţătorĭ au luat parte 11, ear 14 au binevoit a escela prin absenţă, fără a se scusa; un incident destul de trist. Lipsa de activitate şi colegialitate încă s'a observat, provocându se de 2 membri apostrofărĭ vătămătoare personale, carĭ numaĭ nume bun nu ni-a câştigat corpuluĭ învĕţătoresc.

După chemarea Duhuluĭ sfânt s'a deschis adunarea prin presidiu, şi după cuvântul de deschidere a luat cuvântul rev. dn. protopop Nicolau Roesin, care a accentuat importanţa cea mare ce o are chemarea învĕţătorească maĭ ales în timpul de faţă; şi totodată 'şĭ-a exprimat regretul pentru indolenţa cea mare ce o arată unĭĭ învĕţătorĭ faţă de chemarea lor.

S'au ţinut prelegerĭ de membriĭ Vasile Străuţ şi Petru Bulzan; ceĭ dintâiu din religie, al doilea din limba maghiară. Prelegerea din religie n'a produs nicĭ o atenţiune, atât pentru tonul monoton, cât şi pentru lecţiunea, la care s'a observat, că propunĕtorul nu 'şĭ-a dat nicĭ o diligenţă la lucrarea concrezută luĭ.

Cea din limba maghiară, folosindu se de exerciţiile intuitive, s'a dovedit de practică.

A raportat cassarul despre starea caseĭ, şi fiind că cassarul a dat banĭ la unĭĭ învĕţătorĭ dela carĭ sunt incassabilĭ, s'a amânat pentru darea absolutoruluĭ până la şedinţa proximă, când se vor aduna maĭ mulţĭ membri, şi atuncĭ vor decide definitiv în causă

A urmat raportul bibliotecaruluĭ, care nepresintându-se, comisiunea scrutinătoare a aflat că lipsesc două opurĭ.

Seapte punete din program numaĭ aşa, superficial s'au isprăvit, stând membriĭ în picioare, apostrofându-se unĭĭ pe alţiĭ. Dacă ar fi fost de faţă dl protopop nu s'ar fi întâmplat aşa ceva.

După aceea s'a cetit protocolul şi după cetire s'au împrăştiat ca puiĭ dela cloică, care încătrău. Era foarte de dorit şi consult, ca fiind ospĕtar român, să fi mers cu toţiĭ la prânz, să dăm cruceriĭ noştri la Român şi nu la strĕinĭ, şi numaĭ puţinĭ au luat parte la prânz cu d-niĭ preoţĭ, carĭ ne-au onorat cu presenţa, carĭ au fost: Eftimiu Blaga din Tulca, M. Andru din Gepiş şi Aureliu Roxin din Căoaşd, pentru care merită laudă.

Un membru.

Erată. In articolul „Altă apucătură păcătoasă" pe pag I, la alineatul al 3-lea este a se citi „Un *neadevĕr* maĭ nesfruntat" în loc de „Un adevĕr" etc.

ULTIME STIRI.

Din Reichsrath.

Viena, 17 Maiu. Şi şedinţa de azi a Reichsratului s'a încheiat, fără să ajungă la vr'un resultat şi fără ca să poată arĕta vr'o lucrare serioasă.

230 deodată.

Budapesta 17 Maiu. Azĭ partidul poporal a anunţat presidentului Dietei 30 şi socialiştiĭ 200 casuri noue de incompatibilitate în conta deputaţilor. Prin aceasta socialiştiĭ vor să protesteze în contra legislaţiuniĭ ungureşti.

Vijelii cu grindină şi rupere de norĭ.

In comunele *Jidovin* şi *Bogşa-rom.* (comitatul Timiş) Mercurĭ până-'n-ziuă a fost o mare rupere de norĭ, care a stricat în câteva locurĭ şi calea ferată, aşa, că comunicaţia directă este împiedecată.—Mai mult a suferit însă ţinutul între *Vêrşeţ* şi *Biserica-albă*, unde marĭ vijeliĭ cu grindină au nimicit aproape de tot: *viile, pomĕtul şi toate sĕmĕnăturile.* Poporaţiunea e desnădĕjduită, căci pagubele pricinuite *se urcă la milioane.* Nicĭ a suta parte din hotarul pustiit al numitelor oraşe n'a fost asigurat.

Şiclău. In 3/16 Maiu după amezĭ de la 1 oară până la 2 oare, a bătut peatra prin comuna şi hotarul nostru Şiclău, cât se putea merge cu sania. Peatra a omorît gâşte şi ce a ajuns; grâul tot l'a nimicit; pe unde a ajuns nimic nu a rĕmas, viĭ, legume poame şi tot ce a fost, este nimicit.

Biblioteca Universitatea "Babeş-Bolyai" Library Cluj

ANDREIU baron de ŞAGUNA.

Discurs rostit la Academia Română în ziua de 13 (26) Martie 1900 în şedinţă solemnă sub preşedinţa Majestăţiĭ Sale Regeluĭ,

de

Nicolae Popea

Episcopul Caransebeşuluĭ.

(Continuare).

Majestatea Voastră,
Alteţă Regală,
Onoraţĭ colegĭ!

Pe lângă un astfel de zel documentat din partea luĭ Şaguna pe terenul şcolastic, atât în cele teoretice cât şi cele practice, nu e mirare, decĭ, că la moartea luĭ se aflau în archidiecesă: un institut pedagogic-teologic archidiecesan, sau „Andreianul", un gimnasiu complect cu şcoale reale, comerciale şi de fetiţe, cu un personal din cel maĭ cualificaţĭ profesorĭ, în Braşov, un gimnasiu inferior în Brad, 10 şcoale capitale sau normale şi la vre-o 6—700 şcoale elementare.

Pe terenul literar nu ştiu în adevĕr ce să admir maĭ mult: talentul şi eruditiunea, orĭ activitatea luĭ Şaguna? Considerând ocupaţiunile luĭ multe şi diferite în afacerĭ bisericeştĭ, politice naţionale, şcolastice, apoĭ trebue să ne prindă mirarea că îĭ maĭ putu rĕmânĕ timp încă şi pentru studiĭ literare, şi încă profunde şi grele, pe căĭ necălcate de alţiĭ la noĭ înaintea dînsuluĭ. Da, în mijlocul luptelor continue, el maĭ află timp şi pentru studiĭ serioase, prin carĭ ne înavuţi literatura în mod considerabil, parte compunĕnd însuşĭ o mulţime de cărţĭ: dogmatice, canonice, istorice şi şcolare de mare preţ, parte retipărind toate cărţile voluminoase bisericeştĭ rituale, trecĕndu-le însuşĭ prin revisiune. Până chiar şi manuscriptele şi corecturile încă le aduna şi le lega spre păstrare. Diligenţa luĭ era fără seamăn. Studiul canonic era puţin cunoscut până la dânsul între Românĭ, el maĭ cu seamă ne familiarisă cu acela şi cu literatura bisericească peste tot.

Mare e numĕrul operelor date la lumină de Şaguna. Operele acestea se împart peste tot: în opere compuse de el însuşĭ, în cărţĭ retipărite de dînsul şi în cărţĭ ce le încredinţase el altora spre compunere orĭ traducere şi apoĭ le tipărĭ în tipografia archidiecesană. El însuşĭ ne spune aceasta, zicând:

„Am atins maĭ sus că am lucrat maĭ mulţĭ anĭ la acest op (Dreptul canonic), şi mărturisesc aceasta şi a doua oară, însă nu pentru-că aş fi fost indiferent către întreprinderea mea aceasta, ci pentru-că eram prea mult ocupat cu lucrurĭ oficiale încă atuncĭ când eram în posturĭ subalterne bisericeştĭ, ear de când am primit, înainte cu două zecĭ de anĭ, ca Episcop cârma bisericeĭ noastre din Ardeal, şi maĭ mult mi-s'au înmulţit trebile; pentru-că am recunoscut numaĭ decât necesitatea cea mare şi înteţitoare pentru unele cărţĭ bisericeştĭ şi şcolare, carĭ nu ierta fără pagubă învederată a bineluĭ comun amânarea retipăririĭ unora şi compunerilĭ şi edăriĭ altora, dintre carĭ cele bisericeştĭ toate le-am retipărit, ear dintre cele şcolare şi ştiinţifice unele le-am compus eu şi altele le-am încredinţat unor bărbaţĭ ştiinţificĭ spre compunere orĭ traducere, şi aşa le am tipărit în tipografia, care am fundat-o eu şi am dăruit o Bisericiĭ noastre din Ardeal" [1]).

Operele compuse şi date la lumină de Şaguna sunt:

1. Promemoria despre dreptul de autonomie a Bisericiĭ ortodoxe române din Ardeal (1849).

2. Adaos la această Promemorie (1850).

3. Promemoria către ministrul austriac de culte (1851).

4. Elementele Dreptuluĭ canonic (1854).

5. Cunoştinţe folositoare despre trebile căsătoriilor (1854).

6. 26 cuvântărĭ la sărbătorĭ marĭ (1855).

7. Recurs sau gravamine în contra ministruluĭ austriac de culte, Thun (1855).

8. Respingerea unor atacurĭ privitoare la traducerea Bibliei (1858).

9. Datorinţele supuşilor către Monarchul lor (1858).

10. Istoria bisericească, în 2 tomurĭ (1860).

11. Antorismul sau deslușirĭ comparative la dorinţele clerului din Bucovina (1861).

12. Tot aceasta tradusă în limba germană.

13. Hirotesier şi Hirotonier (1861).

14. Instrucţiune pentru învĕţătorĭ (1862).

15. Rînduiala sfinţirĭ bisericilor prin archiereu (1862).

16. Proiect de regulament pentru afacerĭ bisericeştĭ şcolare şi fundaţionale (1864).

17. Actele sinoadelor bisericeştĭ din 1850, 1860 şi 1864.

18. Instrucţiune pentru directorĭ şcolarĭ (1865).

19. Rînduiala sfinţirĭ de Episcop (1865).

20. Instrucţiune pentru profesorĭ Seminariuluĭ archidiecesan (1865).

21. Scrisorĭ apologetice (1867).

22. Compendiu de Dreptul canonic (1868).

23. Drepturile şi datorinţele civile pentru şcoalele poporare (1870).

24. Enchiridion, carte manuală de canoane (1871).

25. Manual de studiul pastoral (1872).

26. Călindarul Tipografieĭ archidiecesane.

Cărţile revĕzute, corese şi retipărite de Şaguna sunt toate cărţile rituale bisericeştĭ, începând cu Biblia ilustrată, în numĕr de 37; ear cărţile compuse şi traduse de alţĭ la dispositiunea luĭ sunt diverse cărţĭ şcolare, în numĕr de 26.

Şaguna, cunoscând însemnătatea şi folosul cel mare al unei tipografiĭ pentru înaintarea în cultură a poporuluĭ şi spriginirea autorilor românĭ, înfiinţă încă la anul 1850 tipografia Archidiecesană împreună cu fondul aceleia. Mare fu bucuria luĭ la inaugurarea tipografieĭ sale, la actul sfinţireĭ apeĭ în localul aceleiaşĭ în luna luĭ August 1850, celebrat cu solemnitate, şi când vĕzù el cel dintêiu product literar eşit la moment din teascurile noueĭ tipografiĭ. Acel prim product a fost o poesioară ocasională dedicată luĭ însuşĭ de laureatul poet Andreiu Murĕşianu, care după aceea, ca un imn al luĭ Şaguna, se cântă la toate ocasiunile şi este următoare:

„Respiră Românime, dedată 'n suferinţe,
Vĕzând că aspra-'ţĭ soarte începe a se schimba.
Destul zăcuşĭ în umbră, în oarba neştiinţă,
Trecută cu vederea, dar' nu din culpa ta.
Respiră, căcĭ Pronia, ce poartă cârma 'n lume
Mişcată de durere şi vechiul tĕu suspin,
Trimise turmeĭ sale păstor al căruĭ nume
Insuflă reverinţă, respect la străin.
In el româna gintă priveşte-al seu părinte,
Renăscĕtor d'un popor înfrânt de jugul greu,
Ce 'n semn de mulţumire îi strigă 'n dulci cuvinte:
Trăiasc' Andreiu Şaguna, prea demnul archiereu!"

Cunoscând el maĭ încolo necesitatea şi puterea preseĭ, fundă cu începutul anuluĭ 1853 şi ziarul naţional „Telegraful Român", sub redacţiunea cunoscutuluĭ literat Aron Florian.

Şi ce să zicem în sfîrşit de prima asociaţiune română, de „Asociaţiunea transilvană română pentru literatura română şi cultura poporuluĭ român" [2]) Şaguna a fost aproape fundatorul şi ocrotitorul ei. El îmbrăţişă această idee cu căldură; el se puse în frunte cu bunăvoinţă; la el se compuse prima petiţiune către regim pentru încuviinţare; el o subscrise la primul loc, îĭ mijlocĭ celelalte subscrierĭ şi o aşternù regimuluĭ; el intervenĭ la regim, purtă corespondenţele şi primĭ resoluţiunile acestuia, şi în fine convoacă conferinţa pentru compunerea statutelor, precum şi prima adunare constituantă în 1861, funcţionând la ambele ca preşedinte; el compuse şi proiectul de statute şi conduse singur toate afacerile până la inaugurare.

Cipariu, fost membru al Academieĭ, zice la inaugurarea Associaţiuniĭ:

„Să urăm domnĭ şi fraţĭ, şi aceluĭ mare bărbat al naţiuniĭ, care de la început cu căldură a cuprins la sine şi fără preget a condus până în momentul de acum idea acesteĭ asociaţiunĭ, care astăzĭ din idee trece în realitate. Şă-'ĭ urăm din inimă călduroasă, cu sinceritate nefăţărită şi cu rĕsunet strălucitor, ca cel ce l'a înălţat la această mare treaptă să-'ĭ însufle purtarea de grije părintească pentru naţiunea română nu numaĭ în cele sfinte şi Dumnezeeştĭ, ci şi în cele ce se ţin de bunăstarea unuĭ popor demn de o soarte maĭ bună; de bunăstarea nu numaĭ materială, ci şi maĭ vîrtos de acea stare eminentă, ce distinge pe o naţiune cultă de un popor, precum cuvêntul distinge pe om de alte veţuitoare pe acest pămênt. Să-'ĭ urăm ca să 'şĭ vadă efectuate intenţiunile mărinimoase, ce le nutreşte către naţiunea română, să "şĭ vadă naţiunea fericită, maĭ fericită de cum o aflase la începutul păstorieĭ sale, să-'şĭ vadă mângâierea cu ochiĭ, rĕpausul şi mulţumirea sufletuluĭ încă şi în vieaţa aceasta. Să-'ĭ cerem zile fericite, în mijlocul naţiuniĭ ajunse la fericire, zile multe şi împreunate cu neîncetata mulţumită din partea aceleĭ naţiunĭ bune şi tinĕr simţitoare; cerênd şi rugându-ne ca şi de acĭ înainte să binevoească a cuprinde şi a răpostĭ, a ajuta şi a sprigini această tinĕră societate, pe care a iubit-o şi a ocrotit-o de la leagăn până în momentul de faţă. Să trăiţĭ Excelenţia Voastră!" [3])

Ear' Bariţiu, tot în această materie scriind despre Şaguna, după ce citează câteva paragrafe din statutele Asociaţiuniĭ, apoĭ adauge:

„Ştiţĭ D-voastră al cuĭ spirit vorbeşte maĭ vîrtos din aceştĭ paragrafĭ aĭ statutelor? La constituirea eĭ (Asociaţiuniĭ) a fost adunată floarea şi lamura naţiuniĭ, cu metropoliţiĭ şi cu toţĭ funcţionariĭ înalţĭ în fruntea sa; redactorul însă al statutelor noastre a fost metropolitul Andreiu baron de Şaguna, după cele treĭ proiecte elaborate separat de T. Cipariu, G. Bariţiu, Ioan Puşcariu. . .

„Generaţiuni, cari succedaţi celeĭ bătrâne, onoraţĭ umbra redactorului statutelor din 1861 ş. c. l." [4])

Interesante sunt şi vorbirile ce le ţinù Şaguna la cele două adunări, la conferenţă şi la prima adunare constituantă, precum şi la a doua adunare generală din Braşov la 1862. Dar' unde ne permite spaţiul şi timpul de a reproduce ceva diutr'însele aici?

Insemn maĭ încolo că Şaguna a fost cel dintêiu, care a introdus limba română în oficiu faţă cu jurisdicţiunile civile şi care a primit şi introdus literile latine în oficiul seu după sistemul ortografic al comisiunii filologice, la adunarea generală din Braşov în 1862.

(Va urma.)

Academia Română

Anul 1900—1901

(Urmare şi fine).

C. Personalul Comisiunilor.

I. Comisiunea permanentă a Bibliotecei. Membrĭ: Dl Quintescu N., secretar al Secţiuniĭ Literere. Dl Maniu V., secretar al secţiuniĭ istorice. Dl Ştefănescu Gr., secretar al Secţiuniĭ Ştiinţifice.

II. Membru conservator al Colecţiuniĭ numismatice: Sturdza D. A.

III. Comisiunea pentru cercetarea cărţilor tipărite întrate la concurs pentru:

Marele Premiu Năsturel-Herăscu din Seria B. de 12.000 Leĭ destinat celeĭ maĭ bune cărţĭ în limba română cu conţinut de

---

1) Introducerea în „Compendiul de Dreptul canonic", de Andreiu Baron de Şaguna etc., p. XII.

2) Azĭ cuvêntul „transilvan" e şters, la dispositiunea regimuluĭ.

3) Actele privitoare la urzirea Asociaţiuniĭ, p. 85 şi 90.

4) „Transilvania", Foaia-Asociaţiuniĭ etc., Nr 2 din 1876, p. 24.

BCU Cluj / Central University Library

ori-ce natură, printre cele publicate dela 1 Ianuarie 1897 până la 31 Octomvrie 1900.

Premiul Eliade-Rădulescu, de 5.000 Lei, destinat celei mai bune cărți în limba română, cu conținut literar, dintre cele publicate dela 1 Noemvrie 1898 până la 31 Octomvrie 1900.

Premiul Adamachi, de 5.000 Lei, destinat celei mai bune cărți în limba română, cu cuprins moral de ori-ce natură, apărute dela 1 Noemvrie 1899 până la la 31 Octomvrie 1900.

Din Secțiunea Literară: D-nii Naum A., Tocilescu Gr. G., Vulcan I. Din Secțiunea Istorică: D-nii Marian S. Fl., Urechia V. A., Xenopol A. D. Din Secțiunea Științifică: D-nii Aurelian P. S., Babeș Dr. V., Saligny A.

IV. Comisiunea pentru cercetarea lucrărilor intrate la concursul Premiului Statului Lazăr, de 5.000 Lei, pentru 1901, care se va decerne celei mai bune lucrări asupra subiectului:

„Fauna ichtiologică a României."

D-nii Aurelian P. S., Istrati Dr. C. I., Ștefănescu Gr.

V. Comisiunea pentru cercetarea lucrărilor intrate la concursul Premiului Adamachi, de 5.000 Lei, pentru 1901, care se va decerne celei mai bune lucrări asupra subiectului:

„Istoria literaturii române dela Cantemir până la 1821, cu extrageri din autorii acelei epoce literare".

D-nii Hașdeu B. P., Urechia V. A., Xenopol A. D.

VI. Comisiunea pentru cercetarea lucrărilor intrate la concursul Premiului Alecsandru Ioan Cuza, pentru 1901, de 6000 Lei, care se va decerne celei mai bune lucrări asupra subiectului:

„Istoria critică asupra chinezatelor și districtelor autonome românești din Transilvania, Ungaria și Banat, etc."

D-nii Babeș V., Hasdeu B. P., Xenopol A. D.

VII. Comisiunea pentru cercetarea lucrărilor intrate la concursul Premiului Anastasie Fătu, de 3.000 Lei, pentru 1901, care se va decerne celei mai bune lucrări asupra subiectului:

„Charta agronomică a României."

D-nii Aurelian P. S., Poni P., Saligny A.

VIII. Comisiunea pentru cercetarea lucrărilor intrate la concursul Premiului Neuschotz, de 2.000 Lei, pentru 1901, care se va decerne celei mai bune lucrări asupra subiectului:

„Expunerea principiilor conducătoare ale dreptului public modern al României etc."

D-nii Maiorescu T., Negruzzi I. C., Xenopol A. D.

IX. Comisiunea financiară: D-nii Haret Sp., Saligny A., Ștefănescu Gr.

X. Comisiunea Fundațiunii Adamachi: Dnii Haret Sp., Poni P., Sturdza D. A.

XI. Comisiunea Fundațiunii Ottetelesanu: D-nii Kalinderu I., Negruzzi I. C., Sturdza D. A.

XII. Comisiunea Fondurilor Ioan Scorțeanu: D-nii Aurelian P. S. Negruzzi I. C., Sturdza D. A.

XIII. Comisiunea Fundațiunii Ioan Agarici: D-nii Aurelian P. S., Ionescu, N., Tocilescu Gr. G.

XIV. Comisiunea Fundațiunii Take Petre Anastasiu: D-nii Aurelian P. S. Kalinderu I., Sturdza D. A.

XV. Comisiunea Dicționarului: D-nii Kalinderu I., Maiorescu T., Quintescu N., Sturdza D. A., Tocilescu Gr. G.

Invasiunea străinilor.

(X.) Dintre acusele, ce mai des le-am auzit ridicându-se din gura șoviniștilor asupra neamului nostru și special asupra băncilor noastre românești, a fost și este până în ziua de azi, că Românii deposedează pe maghiari, că băncile românești cumpără moșii mari de la maghiari și apoi le împărțesc între români.

Acusa aceasta a resunat de nenumărate ori, publicul maghiar a luat tot de bani buni. Dar' de dovedit n'au dovedit absolut nimic cei ce au ridicat acusele.

Noi — drept spunând — ne-am fi bucurat, dacă ar fi fost ceva adevăr în acusele șoviniștilor. Nu pentru că am dori a ne înmulți cu elemente străine; nu pentru că am dori a ne intari în contul altor interese legitime, — ci pentru că într'o asemenea expansiune am fi văzut o putere de vieață atât de mult dorită în poporul nostru, și pentru că în o asemenea acțiune a băncilor noastre am fi descoperit în conducători și ceva idei, ear' nu numai simple transancțiuni de excompt și rescompt.

Durere însă, că noi nici când n'am aflat întemeiate acusele șoviniștilor. Ceea ce noi cu ochii nostri am văzut și zilnic vedem, e că țăranii nostri tocmai așa sunt de îndatorați la bănci ca și țăranii maghiari, că creditul personal s'a redus la nimic, că azi mâne proprietarii de pământ ajung a fi arendașii băncilor.

Și când ajunge lucrul la dobă, atunci băncile noastre tocmai așa își caută interesul lor ca și cele maghiare: cearcă să-'și scoată banii elocați, și nu se uită, cine e acela care dă banul. E de mirat? Nu sunt băncile, cari au provocat stările aceste și nici nu au să poarte ele răspunderea.

Atâta stă și adevărat, că pe cum băncile maghiare nu urmăresc o politică oare care în operațiunile lor, așa nu urmăresc nici ale noastre. Merg toate pe calea bătută, apoi că ce va fi la urmă, la aceasta nu se gândesc, aceasta nu le privește. Faptul e, că pe cum băncile maghiare n'au deposedat sistematic și cu plan pe proprietarii români, așa fel nici băncile noastre n'au deposedat pe proprietarii maghiari. Din contră am putè să ne provocăm chiar și la exemple, cari tocmai contrarul l'ar dovedi despre unele bănci de ale noastre. Recriminările însă nu duc la scop.

Acum remarcăm o noauă fasă în mersul ideilor. Intr'o secție a „Reuniunei economice regnicolare" din Budapesta, unul dintre scriitorii cei mai acreditați în materie de economie națională, Dr. Baross János, a ținut o prelegere despre achisițiile de imobile, făcute de străini aici la noi în țeară în ultimele decenii, de la anul 1848 încoace.

Conferențiarul a arătat mai întâiu, că în toate statele sunt dispositii legale pentru a regula cumpărarea de imobile din partea supușilor din alte state. Rusia și România au făcut imposibilă trecerea averilor imobile în mâni străine. Singur la noi e lăsat în libera voie a ori cui, de ori unde, ca să cumpere în țeara aceasta moșii, să le exploateze după plac și apoi venitele să le dacă în străinătate și acolo să le mânce, îmbogățind astfel alte țeri cu venitul scos de la noi.

Datele adunate de dl Baross nu sunt deplin exacte, dar' și așa aproximativ dau o icoană îngrozitoare despre ceea ce va ajunge țeara noastră, dacă se va continua pe calea apucată. Anume dupa datele dlui Baross în mâna a lor 482 proprietari straini se găsesc 1,572.900 jugăre catastrale de pământ. Dacă se adaug la acești 382 proprietari alți 66, ai căror proprietăți nu le-a putut erua exact, atunci aproximativ se poate zice, că în mâinile al lor 488 proprietari, cari nu sunt cetățeni ai acestei țeri, se află 1,900.000 jugăre catastrale, va se zică, în timp de câteva decenii a ajuns în mâni străine a zecea parte a averilor supuse liberului schimb din țeară.

La datele aceste să poftească șoviniștii nostri a vorbi. Unde este față de datele aceste acțiunea băncilor peste tot și mai ales a băncilor române?

Satul arde — baba se peptenă.

In ministerul de agricultură se ția anchete peste anchete, se fac planuri de colonisare, se pornesc cruciadă pentru a recuceri țeara din mâna românilor, și când colo aproape două milioane jugăre, cât n'au toți românii din toată țeara, au ajuns în mâna a lor 400 — jidani, de prin Rusia, România și mai știe Dumnezeu de unde.

Și cine-'i de vină?

Apoi cine să fie? Vezi bine că numai Românii; cine ar și putè să fie altul?

Intr'aceea bieții români se ieu de braț cu și mai bieții sècui și se duc în România. Aici nu mai rèsbesc a plăti dări și camete la bănci. Și proprietarii din Ardeal trebue să lucre cu Slovaci, de cari azi mâne încă nu vor mai căpăta. Și rutenii se duc în America, unde acuși vor întemeia episcopie greco-catolică cu limba liturgică — engleză.

Le văd toate aceste șoviniștii? vede domnul Beksics?

Lor le trebue colonii, ca să se poată îmbogăți pe spatele coloniștilor. Le trebue încetarea fideicomiselor, le trebue secularisarea averilor bisericești?

De ce? Ca să mântuiască poporul maghiar? Ferit'ai Doamne. Ca să aibă câți-va nemeși decăzuți, cari și-au bătut în pinteni averile părintești, ce să vindă viniturilor din țeri străine, cari astfel vor cuceri țeara, nu cu arme, ci cu bani gata.

Dar n'ai ce le face.

O foaie, a fostului ministru-president, are cutezanța a spune, că adevărat liberalism e acela, dacă să maghiarisează și se apasă naționalitățile nemaghiare.

Și unui astfel de nebun i-se permite a umbla printre oameni, ba 'i-se dă voie a scrie prin foi, în loc de a fi internat pentru totdeauna într'o casă de alienați!

Poate Dumnezeu să ajute la o astfel de țeară?

Ne bucurăm, că s'a aflat totuși un om, care a demascat puțin rèul. Și ne-am bucura și mai mult, dacă vocea nu i-ar fi resunat în pustiu.

(„Unirea").

Din Tilișca

—.—

lângă Săliște, comitatul Sibiului.

La primela trei — din nouă — prelegeri economice din Februarie — Martie a. c. ținută în cumena Săliște, comitatul Sibiului, locuitorii comunei Tilișca reținuți de niște festivități locale, publice-școlare și familiare, neputând lua parte, au fost atacați publice în ziarul „Tribuna" din Sibiu prin o corespondență malițioasă a unui pseudonim „Arghir", care, după-ce noi subscrișii conducători ai comunei Tilișca 'l-am îndrumat la ale sale pe aceeași cale, s'a metamorfosat în „hai să zicem" ne aștâmpăratul intrigant D. A. Mosora.

Lucrul ușor se putea mărgini la atâta, mai ales că noi îndată ne-am convins,

FOIȚA „ADUNĂRII POPORULUI"

Medic și Advocat.

(Anecdote poporale.)

Un medic și-un advocat
Oare când va s'au luat
La dispută; — susținând
Fie care rând pe rând
Că profesiune c'a lui
Mai nobilă alta nu-'i...

— „Fără mine nu-'i dreptate!...
— „Fără mine sănătate!...
Unu și-altu se fălia,
Pe când cei din cafenea
Ascultau la a lor ceartă
Fără de scop și deșartă.

— „Toți sunteți de aceiași apă
Și verbul „îngrop, îngroapă"
Vi-se poate conjuga,
Zise-un domn de alăturea:
Unii, — domni advocați, —
In temnița ne-'ngropați, —
Și pe mulți în datorii;
Eșă medicii de vii
Cu rețeta, doftorii
Ne îngroapă în pământ
Și de ei mulțemiți sunt
Popii și cu cioclii doară,
Că le abat apa la moară...

Să fiu ce-am fost

Un cioban când a ajuns
Vârstă de a fi supus
La tras sorți pentru armata,
Pe cum trage lumea toată
Mai întâi fu desbrăcat
Și-un sergent la măsurat
Cât de 'nalt e și de gros.
In urmă de-i sănătos
Medicul l'a visitat
Și zicând că este apt
Să poarte pușca pe spate,
Un oficer blând 'l bate
Pe umăr și l'a 'ntrebat,
Unde vrea a fi soldat!
La pedestri, călărie
Ori husari?... Ce vrea să fie?..
— „Dac'ar fi vorba pe vrute,
Ciobanul răspunse iute,
Eu aș vrea să fiu ce-am fost
Pân' acuma: Cioban prost!...

Nu știu, n'am văzut nimic.

Un țigan când-va furase
Un curcan, pe care-'l dase
Pe rachiu unui Ovreu,
Prețuindu-l în doi lei.
Păgubașul, om de sat,
La icoane nepurtat,
Și necioplit, ca țăranul;
La Ovreu găsind curcanul,
Nu-'i dă-o bună dimineață,
Și de pěr, barbă 'l 'nhață!...
— „Vai... ghewalt!... lasă...
mě doare!...
Că l'am furat eu crezi oare?...
Te înșeli amar, vecine,
Căci tu ști destul de bine,
Că eu să ies nu-'s 'n stare
Noaptea fără luminare
Nici măcar până în tindă...
Dracu dar' a stat să-ți prindă
Curcanul. eu unul ba...
Da ști ce, dacă-i așa,
Mai slăbește, mě mai lasă,
De barbă, că stau să-mi iasă
Ochii din cap!... Și ce-'ți pasă,
Ți-oi spune adevărat
Ca Danciu ți l'a furat
Și el mie mi-l'a dat.

cum-că persoana merită a fi pusă la dosar, — dacă D-rul Nicolae Comșia din Sĕliște, care abea aşteaptă ori ce ocasiune de a se manifesta în felul propriu lui, nu apărea ca un „deus ex machina“ cu o declarațiune presidială, căci vezi Doamne e preşedintele comitetului parochial din Sĕliște, în carea după-ce ex presidio ia în apărare pe un pseudonim, împroaşcă prea „academice“ în toate părțile.

Acestei „grave“ declarațiuni i-am rĕspuns, că nu e chemat a sări ex presidio în ajutoriul unui pseudonim, nici cuviincios a nega în public un lucru, despre care însuşi are cunoştință, precum nicĭ purcedere „democrată — liberală“ nu poate fi a ne denega nouĕ dreptul, pe care cu atâta uşurință îl recunoaşte pseudonimului Arghir.

Strâns astfel cu uşa, D-rul Comşia devine nervos şi în infaibilitatea-i închipuită compune o operetă adevĕrat tragi-comică, întitulată „triumful conştiinței“, în care cel mai hazliu rol îl joacă dênsul însuşĭ, la ceea-ce i-am dovedit cumcă debutul sĕu de fapt nu e alt ceva decât „desastrul aroganței“ sale.

Nemulțămit cu laurii câştigați în apărarea lui „Arghir“ a comis şi ultimul act „de încheiere“, spre a'şi arăta „urbi et orbi“ grozava-i fantasie şi lipsa de genă față de public, negênd de nou adevĕrul susținut de noi, pe care însuşi pacientul sĕu „Arghir — Mosora“ s'a scăpat a'l recunoaşte şi confirma, spunêndu-o pe față că de la venirea sa ca învĕțător în Seliște a a ajuns şi trăeşte în straşnic conflict cu două colege, — ceea-ce D-rul Comşia chiar şi în n-rul următor al „Tribunei“ continuă a nega asemenea femeei, care a zis: „Nu crede bărbate ce vezi, ci crede ce'ți spun eu.“

Acestui grandios debut „de încheiere“ am compus şi noi ca rĕspuns un „ultim cuvênt“, pe care redacțiunea „Tribunei“ în două rênduri ni'l-a retrimis cu observarea, că priveşte conflictul de încheiat şi în urmare nu va mai publica nimic în afacerea aceasta.

Cuprinşi de mirare cum redacțiunea „Tribunei“ priveşte de încheiată o polemie, în care numai Arghir-Mosora şi Dr. Comşia, adecă învinuitorii, şi-au rostit vorbirea de încheiere, ear noi cei atacați încă nu, neam încercat a o convinge despre nedreptatea ce ni-se face prin denegarea publicărei „ultimului cuvênt“ al nostru scriindu-i următoarele:

„Am primit cu regret avisul On. D-Voastre, cumcă nu ne puteți publica „ultimul cuvênt“ din motivul, că priviți regretabilul conflict de încheiat şi că publicarea aceluia ar da naştere la nouĕ rĕspunsuri, cari de nou ar complica conflictul, — dar trebue să Vĕ mărturisim, că lucrul este cu totului tot altfel, despre ceea-ce ținem a Vĕ clarifica.

„Priviți în N-rul 67 al „Tribunei“ şi veți ceti în ultimul passj, cumcă „Arghir—Mosora“ *declară chestia de finită!*

„Priviți apoi şi Nr. 67 şi Vĕ veți convinge atât din însuşi titlul, cât şi din penultimul pasaj „*Fie acestea de încheiere*“ pe cale ziaristică!“ cumcă şi D-rul Comşia asemenea *declară chestia de finită!*“

„Priviți în fine şi „Ultimul cuvênt“ al nostru, care încheie şi îngroapă chestia pentru tot deuna!“

„Şi după toate acestea sĕ mai poate susținea, cumcă publicarea „ultimului cuvênt“ al nostru ar da naştere la nouĕ rĕspunsuri şi complicări?!

Noi credem hotărît că nu! Căci ori cât de grozavi şi necuviincioşi au fost cu noi în polemia aceasta numindu-ne până şi „hidră“, etc. noi totuşi mai credem barem de publicul mare amêndoi se vor jena a reveni asupra unei chestiĭ încheiate.

„Şi dacă totuşi ar face-o unul sau altul, atunci şi numai atunci ar fi rêndul On. D-Voastre de a zice cu toată îndreptățirea: — privim conflictul de încheiat!

„In credință că V'am convins despre necesitatea şi îndreptățirea publicărei „Ultimului cuvênt“ al nostru, pe care publicul din jur conform maximei: audiatur et altera pars îl chiar aşteaptă, — apelăm înc'odată — dar pe urmă — la echitatea On. D-Voastre cu aceea sinceră şi resolută observare, cumcă în ne-aşteptatul cas, de a nu ne deschide coloanele „Tribunei“, pe care încă de la apariția ei o avem abonată permanent, ba într'un şir de anĭ chiar în două esemplare, ne simțim nedreptățiți şi vom recurge la ospitalitatea altor ziare, în carĭ va trebui, căci ni se impune, să motivăm păşirea noastră, — spre care scop Vĕ rugăm pentru retrimiterea recomandată a manuscriptului în alăturata cuvertă provĕzută cu marcele recerute.

„Nu ne înstrăinați de la „Tribuna“ prin un refus, pe care mulți cetitori şi abonenți l'ar reproba.

„In plăcuta credință că ne veți apreția motivarea purcederei noastre şi nu veți împedeca încheierea conflictului sĕmnăm cu toată stima etc. etc.“

După-ce şi aceasta recercare a fost refusată din partea „Tribunei“, ne adresăm către On. Redacțiune a „Tribunei Poporului“ din Arad cu aceea rugare, să binevoească a da publicitățiĭ fără vre-o omitere acest scurt istoric al afacerei împreună cu următorul:

„Ultim cuvênt“:

„După-ce noi subscrişiĭ în Nr. 66 al „Tribunei“ am *provocat* pe D-rul Comşa că, dacă vrea să'şi salveze *reputația implicată în afirmațiuni neadevărate*, să publice *resultatul investigărei întreprinse* de însaşĭ d-sa ca preşedinte bineştiind că aceasta e *proba cea mai reală*, — ear Arghir-Mosora deja în Nr. 67 *anticipează* cumcă a venit în *straşnic conflict* cu două colege, care conflict ştim că şi azĭ durează, prin ceea-ce *confirmă asertiunea noastră* şi *spulberă pe a protectorului sĕu* Dr. Comşa, — într'adevĕr nu ne putem mira destul cu *ce obraz* maĭ repetă D-rul Comşa, — în Nr. 69, cumcă totuşi „*nu există intrigă*,“ — şi pe deasupra ne maĭ grămădeşte cu *insulte ridicole* precum: „hidra tilişcană“ „halucinațiĭ de maniaci“ „filosofie guşată“ etc.—tot atâția *boboci de valoarea autorului* carĭ *nu merită rĕspuns*.

Ne mirăm şi nu ne putem mira destul!

Dar' pentru a încunjura vre-un verdict prea aspru, lăsăm aducerea sentenței în apreciarea Onoratului public cetitor.

Ear lui Arghir-Mosora, *meritosuluĭ inițiator* al acesteĭ regretabile polemiĭ, îĭ zicem: „*bucură-te de roadele muncei prestate*“, care atât de mult seamănă cu proverbul ce zice: „*un o a r e c i n e aruncă o peatră în fântână* şi etc. etc.

Cu acestea credem a încheia şi îngropa chestia pentru totdeauna. —

Tilişca, în 12/26 Aprilie 1900.

Stefan Milea, notar în pensiune, Valeriu Milea notar, Petru Iuga capelan, Terențiu Popovicĭ învĕțător, Ioan Juga funcționar de bancă, Ioan Iosof paroc, Ioan Bratu, director şcolar, George P. Pecurariu înv. Savu Prăcea, proprietar.

In Nr. 74 al ziaruluĭ „Tribuna“ subscrisul a dat o „Declarațiune“ revocătoare față de unele expresiuni vĕtămătoare, ce le-ar fi cuprins declarațiunea apărută în Nr. 72 al aceluiaşĭ ziar şi subscrisă tot de mine, şi aceasta cu scop de a rehabilita „personal“ pe dl Dr. N. Comşa din Selişte, — căcĭ punctul meu de vedere polemic l'am susținut şi susțin cu toată tăria — care s'a implicat rĕu prin polemia purtată cu conducĕtoriĭ comuneĭ Tilişca şi în special cu subscrisul.

Aceleĭ declarațiunĭ însă, — care se vede, că a făcut impresiune rea asupra celor ce nu cunosc pe deplin starea reală a lucrului, — onoratul public cetitor i-a dat şi îĭ dă diferite interpretărĭ, carĭ pentru subscrisul cu deosebire ca persoană bisericească nu pot rĕmânea nebăgate în seamă, deoare-ce prin ele se atacă încâtva reputațiunea mea de bărbat cinstit.

Din aceasta causă, dar' maĭ ales moraliceşte constrîns şi chiar şi în drept fiind, am cerut redacțiuneĭ ziaruluĭ „Tribuna“, unde a apărut prima declarațiune, să dee loc şi alteĭ „declarațiunĭ clarificătoare“ primită din partea mandaturilor dluĭ Dr. Comşa, şi care a avut drept urmare şi declarațiunea mea revocătoare, dar' am fost respins într'un mod, care dovedeşte clar, că redacțiunea „Tribuneĭ“ — deşĭ moraliceşte era datoare să o primească, în casul de față a fost bătător la ochĭ de parțială.

In urma aceste convingerĭ, onorabila redacțiune a ziaruluĭ „Tribuna Poporuluĭ“ e respectuos rugată să dee publicitățiĭ prețuituluĭ ziar ce-'l conduce „Declarațiuneĭ“ primite din partea dlor Dr. Amos Frâncu şi locotenentul Herbay ca mandatari aĭ dluĭ Dr. Comşa, şi care e de următorul cuprins:

„*Ca încredințațĭ aĭ dluĭ Dr. Comşa vĕ împărtăşim, că dl Dr. Nicolae Comşa n'a avut intenția de a vĕ ofensa personal prin polemia din ziarul „Tribuna“.*

Sibiĭu, 24 Aprilie 1900.

Herbay m. p. locotenent. *Dr. Frâncu* m. p.

Evident fiind decĭ lucrul, țin să declar că nu constrîns şi nicĭ silit am dat declarațiunea din Nr. 74 al „Tribuneĭ“, ci de bunăvoe şi convins în conştiența mea de preot, că a salva reputația unuĭ tinĕr implicată rĕu în o apĕrare dubioasă e o faptă bună creştinească, şi aceasta convingere am primit-o şi prin deslușirile date mie verbal de către dl Dr. A. Frâncu şi prin declarațiunea maĭ sus publicată *maĭ nainte* de ce aş fi dat eu vr'o declarație“.

Intru cât am întrelăsat până acum publicarea declarațiuneĭ de față, aceasta a fost numaĭ o chestie de bună credință, dar' după-ce lucrul — nu din vina mea, s'a întors altfel, să-'şĭ poată face onoratul public o idee clară despre declarațiunea apărută în Nr. 74 al „Tribuneĭ“.

Cu acestea declar din parte-'mĭ tot lucrul de încheiat.

Tilişca, în 10 Maiu 1900.

Petru Iuga,
administrator protopresbiteral.

— „De-i aşa, eşti gazda lui,
Şi dacă nu avea cui
Să-'l vêndă, nu cuteza,
Ţiganu a mi-'l fura...
Zise omul nĕcăjit
Şi din nou ear' l'a trântit,
Până-ce s'a ostenit.
După aceea l'a legat
Şi tot de-a lungul prin sat,
Atingêndu-'l când şi când
Cu biciul, sosi curênd
La primar, unde țiganul
Mai de mult jelea curcanul,
Ce furase şi vênduse:

„Dumnezeu poate te-aduse,
Zeu jupâne chiar acum,
Eu voiam şi n'aveam cum,
Să vin să te învĕț să spui,
Intrebându-te orĭ cui,
Că curcanul ce ți-am dat,
Altu, nu eu l'am furat.
Decĭ dă-ĭ fi întrebat azĭ-mâne,
Tot aşa să țiĭ, jupâne!...

—„Cam târziu, zise jidanul,
Căci am spus că tu curcanul,
Danciule, mi l-'aĭ adus.
—„Bate mi-tear ăl de sus!
Zise Danciu speriat;
Ai spus că eu l'am furat?..
De-ĭ aşa atuncea lasă,
Anĭ vor trece şi pe acasă,
Piciorul nu ne-o călca,
Dar ştiĭ ce, de te-o întreba
Din nou, de gol nu mĕ da,
Şi s'o țiĭ mereu, jupâne,
Că nu ştĭ de unde vine,
Năpasta asta pe tine!..
—Cum mĕ, rog?... Tu zici să zic,
Nu ştiu, n'am vĕzut nimic?...
Dar curcanul, ai uitat,
Că n'a fost, nu e învĕțat,
Să zică cum zicĭ, să zic:
Nu ştiu n'am vĕzut nimic!...

Haliu, Ianuarie 1900.

I Encescu.

Strigături Poporale.

(*Din Certege, com. Turda-Arieş.*)

Asta-i mândra de la munte,
Care strînge erburi multe;
Asta-i mândra de la deal,
Ţine dragostea 'n bujnar.

Mândra-i mândră,
D-ai bolândă.
Că cu ochiu tot clipeşte,
Şi badea n'o mai zăreşte.

Fire-ai mândră 'acui ai fost,
Pe câşilegi ca şi pe post.
Fire ai mândră 'a cui îi vrea,
Când rĕsare țarina,
La ivitul florilor,
Fii tu mândra horilor.
Pe la strînsul grîului,
Să fii a drăguțului.
Pe la rîndul torsului,
Să fii a bărbatului.

Trage mândră cu ochiul,
Când îți vine drăguțul;
Când îl vezi venind pe poartă,
Te 'ntoarce odată roată,
Şi să-i dai gurița toată.

Eşi mândră din cas a'fară
Nu-'mi pune pe oase boală,
Că de când te-am aşteptat,
Multe gânduri m'au mâncat;
Şi de când te-aştept afară,
Multe gânduri mĕ mâncară;
Şi de când nu te-am vĕzut,
Multe gânduri m'au bătut.

Cine nare dor pe vale,
Nu şti luna când răsare,
Nici drăguțul când se scoală.
Cine n'are drăguț drag,
E ca lemnul cel de brad:
Nici e verde, nici uscat,
Numai şede supărat.

Tu, bădiță, eşti cam câne,
De la alta vii la mine,
Te-am vĕzut eu bine-'a'asară,
Ce făcuşi cu cea-afară.

Culese de: *George Giurgiu, v. de pădure.*

AZĬ!

Azĭ sunt pribeag, un călător
Pe calea nesfârşită,
Am soțiu de drum un tainic dor,
O soarte urgisită.

Azĭ urc un deal măreț, frumos,
Cobor o mândră vale,
Ducênd în peptul meu duios
O necurmată jale.

Din Banat.

Ruga din Coşteiul mare. In ziua sfântului mucenic George (23 Aprilie v.) s'a ţinut ruga în comuna noastră cu deosebită solemnitate. Vremea fiind foarte frumoasă, întreg poporul mic şi mare, fără deosebire de confesiune, au luat parte cu litia mergênd la morminţi pentru pomenirea celor mai nainte adormiţi în Domnul, asemenea şi la holde înălţând tronului ceresc fierbinte rugăciuni. Serviciul s'a săvîrşit prin vrednicul şi cucernicul preot din loc, părintele Adam Groza şi Pompei Dorca din Şuştra.

Ear' corul tinerilor plugari sub conducerea zelosului învăţător L. Dorca, seara au îndestulit publicul cu frumoasele lor cântări. — Toate ca toate, dar' după-ce se încinse veselia şi un joc mare şi frumos compus din nişte bujori de fetiţe îmbrăcate în costumele lor cele atât de admirabile îţi fugeau ochii, nu ştiai la care să priveşti mai ales că erau acolo şi gingaşele domnişoare: Veturia şi Eufemia, fiicele preotului din Şuştra, apoi Cornelia fica protopopului din B.-Comloş.

Intreaga noapte de rugă am petrecut-o cu toţii în veselie şi voe bună până mânezi în zori de zi, când ne-am depărtat plini de ilusiuni frumoase şi plăcute din Coşteiul-Mare.

R.

O întimpinare. Referitor la afirmarea lui *„Badea" apărută în luna lui Ianuarie sub titlul „din Bănat"* şi anume despre:

„Biserica gr. ort. rom. şi I-a petrecere românească în Panciova", vin a vă ruga să binevoiţi a da loc şirurilor mai jos înşirate precum şi actului în aclus sub A. alăturat în interesul adevărului spre orientarea onoratului public cetitor.

Spre marea mea mirare după un timp de 3 luni mă văd atacat şi încărcat cu fel de fel de epitete.

Insă deoare-ce doresc pacea şi liniştea, mă reţin dela toate a-i respunde lui „Badea" aşa precum ar merita fiind-că cunosc pe „Badea" de un grobian, dar spre a clarifica onoratului public chestiunea, voi arăta, că despre ce este vorba; adecă că respectivul B. cu nişte tineri rom. arangiator din prima petrecere cu mari greutăţi şi cea junsuri au luptat a pune o peatră sfintei capele rom.; că 2 advocaţi rom. din loc dimpreună cu mai mulţi preoţi de prin sate vecine au fost contra respectivii petreceri pentru-că nu au vrut să petreacă româneşte, şi din causa că comitetul arangiator nu m'a ales ca preşedinte aş fi depeşat prin satele vecine în desperarea mea ear ziua în care s'au ţinut petrecerea, că petrecere s'a sistat şi că nu se ţine, apoi în urma petrecerei m'aşi fi dus la directoru dela gim reg. ung din loc pentru a face arătare contra studenţilor rom. pentru-că s'au dus la petrecerea cu „program naţional" şi prin arătarea mea „mincinoasă" ar fi perdut stipendiatul student rom. stipendiu. Spre a dovedi lui „Badea" din tufă că a sedus onoratul public cetitor, vă arăt declaraţiunea studenţilor români.

Că eu m'aş ţinea „român bun", ori nu, nam lipsă de judecarea lui „Badea"; apoi zic, Dumnezeu să ajute dreptăţii.

Alexă Voina.

Declaraţiune. Subscrişii studenţi români dela gimnasiul reg. ung. de stat din Panciova declarăm toţi unanim, *că afirmarea lui „Badea" din „Tribuna Poporului"* în N-rul respective în luna lui Ianuarie a. c. de pe a. c. sub titlul „Din Bănat", respective „Biserica gr. o. română şi prima petrecere românească în Panciova" *nu este adevărată.* Domnul A. Voina n'a făcut arătarea contra noastră domnului nostru director gimnasial, pentru-că am fost la petrecere, ba noi nici nu eram opriţi dela aceea. Cutarele student stipendist nu a perdut stipediul. Prin urmare afirmarea lui „Badea" este falsă.

Panciova, în Aprilie, 1900.

Ştefan Gianu stud. de cl. V. gimn. Olariu, stud. de cl. V. gim. Virgil Voina, st. de clasa III. gimn. Pantelemon Ardelean, stud. VII. cl. gimn. si respectivele stipendiste, Marcu Boldovina, stud VII, cl gimn. Desideriu Jurjovan, student de cl, V. gimnasială Valeriu Perin stud, de IV. cl. gim.

PARTEA ECONOMICA

Stăruinţe înţelepte.

Ministerul de agricultură austriac 'şi-a publicat luna trecută principiile pe cari ţinêndu-le înaintea ochilor, are să porneasca o mişcare mare pentru înfiinţarea a tot felul de însoţiri, întovărăşiri a puterilor bune economice a ţării, pentru înaintarea spre înflorire.

Eată anume cine crede ministerul austriac că e de lipsă să se pună în mişcare şi ce lucrări doreşte să vadă mai cu zor pornite:

I. Căpeteniile provinciilor să îndrume autorităţile (pe capii) cercurilor politice şi pe comune, ca să se mişte pentru înfiinţarea de însoţiri economice printre poporul plugar, pentru a putè mai uşor da economiei avânturi pe cari singuraticii nu le pot. Autorităţile (capii) cercurilor politice locale, să prindă ori-ce prilegiu bun, pentru a îndemna pe oameni şi a-'i porni pe calea acestor însoţiri economice, — scoţêndu-le însă bine la iveală, că însoţirile ce fac au să se razime pe puterile lor propriĭ, pe membrii lor, încangiurând chiar şi aparenţele unui tutorat (al statului).

II. Trebue încercat totul mai ales pentru înfiinţarea însoţirilor de credit. Răpunerea cămătăriei, cultivarea duhului de cruţare, şi deşteptarea economică a poporaţiunii agricole, — se pot mai uşor ajunge prin astfel de însoţiri de credit (băncĭ micĭ), întinse peste toată ţeara ca un organism deosebit.

III. Insoţirile singuratice, întru cât să poate, să se pună în o legătură organică între sine, pentru a dobêndi uniformitate, eventual a intra în o organisaţie regnicolară.

IV. A înfiinţa însoţiri deosebite şi anume pentru mijlocirea de feluite cumpărări, nu se recomandă, decât acolo unde stările şi trebuinţele locale ar recere-o,—incolo însoţirile de credit (băncile mai apropiate) să ia asupra lor, cum se face asta în alte ţări, de a mijloci cumpărări mai mari de articli economici, ca gunoiu, nutreţ, seminţe de semănat, maşini şi altele, prin ce fac cu putinţă cruţări mari, dau scut contra cămătăriei ce se face cu mărfurile şi economul are cel puţin o chezăşie mai tare că va căpăta marfă bună. Cu mărfuri coloniale însă nu-i iertat să-'şi facă de lucru.

V. Manipulaţia centrală a ramului de cumpărări, întrucât nu dă de imgrutăţi, ar avea a o executa earăşi centrala de credit.

VI. Deosebit gând trebue pus pe înfiinţarea însoţirilor cu scop de valorisare (de prefacere în bani a deosebitelor producte economice, bucate, vite, poame şi altele), care e cea mai grea ramură a însoţirilor economice, dar în cas de reuşire, îţi şi arată cele mai frumoase sfîrşituri. Prin atari însoţiri se câştigă productelor valorisare (trecere) mai sigură, prelucrarea lor, îmbunătăţirea lor, cruţare la cheltuelile de transport (de drum), piaţe mai mari, stîrpirea cămătăriei ce se face cu acestea şi altele. Trebuesc făcute însoţiri de e. pentru valorisarea laptelui, a inului, pentru producerea de cânepă, pentru valorisarea de poame, legume, de ouă, de vinuri şi spirtuoase, de fărinuri, de vite mărunte, cai şi vite cornute, de oi şi de îngrăşare,—ear însoţirile ce se găsesc deja înfiinţate pentru aceste scopuri, să fie sprijinite.

VII. Pe terenul valorisării articlilor economici, cea mai de lipsă şi de căpetenie e înfiinţarea de însoţiri pentru valorisarea bucatelor şi de căpetenie e înfiinţarea de însoţiri pentru valorisarea bucatelor şi de magazine de bucate. Foloasele magazinelor de bucate, care fac să înceteze abuzurile cămătarilor locali, şi avêntă valorisarea bucatelor, — sunt cunoscute.

VIII. Ministerul de agricultură (austriac) se va deprinde în viitor cu arangearea generală a mişcării de însoţire, şi crescênd însoţirilor trebuinţele, le va procura, cum a făcut-o şi până acuma, banii trebuincioşi. Etc.

*

Am schiţat aci planul de lucrare ce şi-a pregătit ministerul austriac, pentru a mişca, cum am zice, ţeara întreagă întru a înfiinţa însoţiri economice fel şi fel.

Cetitorul cu minte, aducêndu-'şi aminte cât de tare am stăruit şi noi în atingerile noastre cu poporul, la prelegerile economice ce am ţinut, şi prin coloanele acestei foi, ca oamenii nostri să înfiinţeze peste tot locul şi ei însoţiri economice de multe feluri, că e spre binele lor, — va înţelege că la lucru bun am îndemnat poporul nostru şi îl îndemnăm, căci acest lucru al întovărăşirilor, fiind de mare folos pentru singuratici ca şi pentru obşte, eată începe a-'l forţa chiar cei cu puterea în mână, guvernele ţerilor, şi de bună-seamă nu de aceea o fac, că nu binele l'ar dori poporaţiunii.

Cum însă pe noi în a noastră ţeară nu ne îndeamnă nimenea la însoţiri de acelea de mare folos pentru noi insine, (ci numai la de acelea din care alţii se aibă mai mult folos decât noi), — apoi să ne punem noi de noi în mişcare, să primim îndemnurile bune, venite dela oamenii nostri de încredere, şi să facem toate pentru înfiinţarea şi avêntarea însoţirilor economice, care putem fi încredinţaţi că de bine ne vor fi.

I. M.

Azi n'am cui spune taina mea
Aşa mistuitoare,
Azi sunt orfan, c'a turturea
Când soţul drag îi moare.

N'aş da pe mult să pot privi
In cartea vieţii mele,
Să aflu ce-i de mâne zi,
Şi darul sorţei rele.

Să 'mi fac sfîrşitul mult dorit
Să scap de calea vieţii,
Să uit cu totul c'am iubit
Să per în vălul ceţei.

Sânmiclăuşul-mare, 8 Maiu 1900.

Victor.

Pagini din istoria României
de
G. COŞBUC.
1876—1878.

VII.
Smârdanul şi Vidinul.

II

Oştirea care a adus pe Turcii robiţi în ţară nu s'a mai întors pe câmpul luptelor. Ea a fost înşirată de-alungul Dunării între Călăraşi şi Oltenita, ca să străjuiască oştirile turceşti adunate la Silistra şi la Rusciuc.

Intr'această oştire era şi regimentul dorobanţilor din Iaşi şi Vasluiu. Acest regiment s'a bătut mai întîiu la Plevna — cucerind reduta Griviţei — şi mai mult căci necontenit a fost tot în foc, era regimentul cel mai scăzut şi cel mai obosit de lupte, dintre toate regimentele noastre de pedestrime. De-aceea el nici n'a mai fost dus în tabără pe lângă Dunăre, ci de-adreptul a fost desconcentrat şi trimis acasă 1).

Toate celelalte regimente au mai stat sub arme încă şase luni.

Oştirile plecate de la Plevna s'au împreunat cu dorobănţimea, care-a bătut Rahova la Lom-Palanca şi au făcut o tabără mare, numită tabăra de la Golenţ sau „de pe rîul Lom".

Ca să înţelegem mai bine alcătuirea acestei tabere, trebue să ne întoarcem cu gândul la luptele de la Rahova. Vă aduceţi aminte, că Turcii din Rahova au fugit într'o noapte, spre Vidin; că Mehedinţenii le-au închis calea la podul Hîrleţului. Câţi Turci au scăpat de Mehedinţeni şi de roşiori, au apucat largul pe lângă Dunăre şi s'au adunat la Lom-Palanca într'o cetăţue de pământ. Colonelul Slănicianu a trimes întru urmărirea lor pe călăraşii din Gorj şi din Muscel şi pe cei din Suceava.

Călăraşii aceştie cutreerară câmpiile speriind pe Basii-buzuci şi pe puţinteii pedestraşi turci aflători pe ici pe colo ca garnizoane prin sate. Toţi Turcii fugiră spre Lom-Palanca. Dar ai noştri de peste Dunăre care străjuiau malul, văzând pe Turci adunaţi la Palanca au început să-i bată cu tunurile. I-au bătut şase zile şi au băgat groaza în ei. In urmă a început să treacă pedestrime de-a noastră este Dunăre, deodată cu sosirea călăraşilor cari veneau despre Rahova.

Turcii din Lom-Palanca, văzându-se isbiţi şi de călăraşi şi de dorobănţimea trecută peste Dunăre, au fugit de cu bună-vreme şi s'au adunat la Belgragic şi la Vidin.

Ai noştri au intrat în Lom-Palanca. In scurtă vreme a eşit toată oştirea de la Rahova şi a început să şi facă şanţuri şi întărituri, aşezându-şi tabăra temeinic.

Aici, în tabăra de la Golenţ, le-a sosit acestora vestea despre căderea Plevnei şi li s'a trimis scirea că le va sosi tabăra Plevnei într'ajutor.

Dar până ce au sosit toate oştirile de la Plevna a trecut mai mult de o lună. In drumul lor ele au dat tot de sate pustii de aceea zice cântecul ostăşesc:

De la Plevna până'n Lom
N'am găsit picior de om.

Stolurile noastre de călăreţi risipite pretutindeni, din tabăra de pe Lom, au fugărit pe Turci de prin toate satele, aşa că ai noştri pe la Crăciun erau stăpâni pe toate ţinuturile de la Rahova până aproape sub zidurile Vidinului.

Sărbătorile Crăciunului le-au petrecut ai noştri în corturile taberei de pe Lom. Puţină parte de oştire, cea pornită mai în urmă de la Plevna, şi-a petrecut sărbătorile pe drum prin sate pustii şi pe câmpii viscolite. Aceasta abia a treia zi de Crăciun ajunse în tabăra cea mare.

1) La 31 Decemvrie 1877 toţi oficerii regimentului şi din fie-care companie un anumit număr de sergenţi, căprari şi oşteni de rînd s'au adunat la palat în Bucureşci, cu steagul. Domnitorul a decorat steagul cu steaua României, zicând: „Regimentul 13 de dorobanţi este vrednic, în urma vitejiei sale, de ce mai înaltă distincţiune. Steaua României pe steagul vostru va aminti de-apururi că dorobanţii din Iaşi şi din Vaslui au fost cei dintâi cari au dat piept cu duşmanul. La 27 August am avut ocasiunea să admir vitejia voastră, pe care n'o voiu uita nici-odată. Trăiască viteazul regiment al 13-lea"

Literatură „enciclopedistă".

—.—

Arătasem într'un număr recent felul „enciclopedist" (diaconovicesc!) cum se face literatura „Tribunei" zise „literare".

In numărul 86 al acestei foi literare (pag 48) însuşi unul dintre colaboratorii face şi el următoarea mărturisire:

„Ce să fac? Directorul 'mi-a spus *să umplu foiţa*, şi ideile *ca 'n pamă*. Ori-cât pescuesc prin marea gândirilor şi amintirilor mele, nu prind nimica — ştii *chiar nimica* E rea şi comanda asta; dar' trebue să te supui, de vreai să capeţi pâne."

Brava ţie Saule (aşa-l cheamă pe colaboratorul acesta sincer), că bine mi o nimeriş! *E chestie de pâne* . . . Vezi aşa, ce s'o tot încurcă cu rîvna naţională şi belşugul ideilor.

Dela „Enciclopedia-Română" cetire.

— UNA LA ZI —

„Cleric — acela care prin primirea *ordurilor* sacre a intrat în cler.

Vol. I, p. 861.

Notă. Un bun ortodox nu ştie ce sunt „ordurile sacre".

CONVOCARE.

Subscriitorii de cuote la întreprinderea în înfiinţare „Macovisceana" asociaţiune de consum se invită prin aceasta în virtutea § 154 din leg. com. la *Adunarea generală constituantă* care se va ţinè în Macovisce la 31 Maiu 1900. s. n. la 2 ore d. a. în localitatea d-lui Arsenie Zarcula Nr. cas. 18.

Obiectele:

1. Deschiderea şi constituirea adunării.
2. Constatarea capitalului şi membrilor subscrişii.
3. Stabilirea statutelor Asociaţiunei.
4. Alegerea Direcţiunei şi comitetului de supraveghiare
5. Conclus selativ la responsabilitatea fundatorilor normată în § 152 din leg. com.

In înţelesul § 155 din leg. com. fie-care acţiune dă un vot, nici unul însă nu poate exercita mai mult de 10 voturi. Participarea la adunare să poate face sau în în persoană sau prin plenipotenţă. Fie-care domn subscrietor este rugat a se subscrie în coala de adeverinţă.

Macovisce, din şed. fun. ţinută la 16 Maiu 1900.

Simeon Olariu m. p. preşedinte — *Vucu Murgu* m. p. notar.

CONVOCARE.

Conform însărcinării primite dela comitetul central, convoc prin aceasta pe ziua de Duminecă în 4/17 Iuniu a. c. la ora 11 a m. în şcoala de băieţi din Toracul mic adunarea constituantă a despărţământului Torac a asociaţiunei pentru cultura poporului român.

Ordinea zilei.

1. Inscrierea membrilor.
2. Inscrierea taxelor.
3. Constituirea comitetului despărţământului.

B.-Comloş 2/15 Maiu 1900.

Paul Miulescu, protopop şi delegat.

MULŢUMITĂ PUBLICĂ.

Venerabilul Consistor rom. gr.-or. din Arad, luând în consideraţiune deplorabila stare materială a credincioşilor nostri din comuna T.-Secaş, la renovarea bisericii ne-a provăzut cu un ajutor de 400 coroane din fondul „Ioan Meţian". Mulţumind înalt preasfinţitului dl archiepiscop şi metropolit Ioan Meţian, ca fundatorul fondului filantropic bisericesc şi Preasfinţiei Sale domnului episcop diecesan Iosif Goldiş şi Venerabilului Consistor pentru mijlocirea nobilului şi necesarului ajutor: înălţăm rugăciuni ferbinţi către Atotputernicul D-zeu, ca să le lungească firul vieţii în deplină sănătate la mulţi fericiţi ani!

Tot pe seama renovării bisericei noastre au mai contribuit Spectaverul domn Emanuil Ungurean, advocat în Timişoara, 6 coroane şi spectaverul domn Constantin Lazar, advocat în Recaş, 5 coroane.

Eară prin Preastimata doamna văduva Livia Toplean de Raţiu din Roman-Petre, ca colectantă, au contribuit: D-sa 2 coroane; dl Ioanichie Neagoe, paroch în R.-Petre 1 coroană; dna Iulia Saviciu, notăreasă în Tem.-Ujfalu 3 coroane; d-şoara Emilia Raţiu, învăţătoare în R.-Petre 2 coroane; dl Aureliu Saviciu din Lipova 2 coroane; dna Iulia Dogariu din Arad 2 coroane; dl Voniga, preot în Ghiroc 2 coroane şi dna Helena Moldovean din Lipova 1 coroană.

Primească deci toţi aceşti preagenerosi şi marinimoşi contribuitori şi pe aceasta cale profundă noastră mulţumită; lângă care de pe altarul bisericii renovate rugăm pe Atotpaternicul D-zeu, ca să le răsplătească însutit şi înmiit din darurile sale cele bogate şi să le lungească firul vieţii în deplină sănătate la mulţi fericiţi ani.

In numele comit. paroch.

Demetriu Morariu, preot.

Noutăţi

Arad, 18 Maiu 1900.

Dieta ungurească — earăşi se pune la odichnă. Două proiecte de legi mai are să isprăvească încă stimabila Dietă ungurească, şi apoi din nou se pune la odichnă. Din pricina şedinţelor Delegaţiunii adecă îşi amână ale sale *până în 7 Iunie a. c.*

*

Un partid unguresc — lăudat! Ziarul „*Allgemeine Zeitung*" din München într'un număr din urmă se ocupă cu situaţia partidelor politice ungureşti, şi despre partidul poporal-catolic zice, că între toate celelalte partide politice ungureşti el este cel mai excelent organisat şi că, numai pe puţin socotit, va eşi din proximele alegeri cu *70 mandate*. Tot în acelaşi număr foaia germană profeţeşte, că partidul poporal va avè nu numai influinţă în conducerea afacerilor statului, dar va da chiar şi *directivă* în conducerea acestor afaceri prin contopirea în sinul său a elementelor cari îi au încrederea şi simpatia.

E caracteristică însă conicidenţa acestor spuse şi reproduse apoi de „Alkotmány" (foaia lăudatului partid), că tocmai în numărul, în care, le reproduce, pe altă pagină, vorbind de noi casuri de incompatibilitate ivite şi între membrii partidului poporal, între altele, „*Allkotmány*" scrie: „Zău, e regretabil, că *acum şi în partidul poporal grasează vesilă — corupţia.* In cine şi în ce să mai aibă de acì încolo Maghiarul încredere. . ."

Face poate, ironie „Alkotmány"?

*

Inspectorul trupelor de cavalerie în Arad. Generalul conte Alois *Paar*, inspectorul cavaleriei, a ţinut eri o revistă asupra cavaleriei din garnisoana Aradului. Oficerii cavalerimei din loc au dat apoi un bogat prânz în onoarea inspectorului-general, care azi dimineaţă a părăsit Aradul.

*

Logodnă. Dl Pavel Percea, profesor în Braşov s'a logodit cu d-şoara Hortensia Popescu, graţioasa fică a d-lui Victor Popescu, advocat în Braşov. Sincere felicitări!

*

Dr. Vuia a început practica balneară la *Băile Herculane — Herkulesfürdö.* Locuinţa: Hotel „Franz-Iosef".

*

Pentru cinstea naţională. Tot mai mult se apropie ziua tragerii la sorţi a câştigurilor loteriei arangiate de Asociaţiune în folosul *Caseĭ naţionale*, şi mulţi, foarte mulţi Români, chiar şi de cei cu dare de mână nu si au cumpărat încă nici barem un los de acestea. Ni ar veni cu greu a crede, că din nepăsare ori neinteresare faţă de causele noastre culturale româneşti, ci doar' din uitare. Atragem deci atenţiunea tuturor, că până la Ispas (31 Maiu, ziua sortirii) abia mai sunt câteva zile; să grăbească deci fiecine a'şi procura barem câte un los de acestea, cu atât mai virtos, că pe lângă şansele de a'şi recăpăta baniĭ poate înmiit, prin eventualele câştiguri, spriginește totodată o frumoasă întreprindere culturală, care numai cinste va face neamului românesc. *Un los*, după-cum se ştie, *costă numai 1 coroană* Losuri se mai capătă la biroul Asociaţiunii în Sibiiu, şi eventual încă la câteva bănci şi librării româneşti.

*

Se mângâie patrioţii. Mercuri, în 16 l. c. n., s'a deschis în Dobriţin adunarea generală a bisericei reformate ungureşti din stânga Tisei. Ca president al adunării, superintendentul *Kiss* Áron a rostit o vorbire, în care a enumerat relele şi nevoile ce bântuie în sinul bisericei protestante, îndeosebi acelea, cari ameninţă viaţa bisericească-socială. *Relele*—a zis superintendentul calvin—le vede *mai vîrtos în nepăsarea faţă de credinţă, în lăţirea neconfesionalismului şi a baptismului, cari se manifestă la încheierea căsătoriilor*; dar' tot dînsul *crede*, că acestea „sunt numai rele trecătoare." Nu ştim, cam până când vor fi tot *în această credinţă*—patrioţii protestanţi!

*

Ceapa în Dietă Mercuri, în 16 l. c. n., o mare deputaţiune din Măcău, condusă de deputatul *Kristóffy*, s'a presintat la miniştrii *Hegedüs* şi *Darányi* cu rugarea, ca cultivatorilor de ceapă din Măcău să li-se dea în viitor mai mari favoruri decât până acum pentru *exportarea cepei în străinătate.* Amândoi miniştrii au promis împlinirea cererii deputaţiunei.

*

Timpul, aşa se vede, nu tuturor li-e pe plac nici în luna Maiu. Aproape din toate părţile ţerii sosesc ştiri despre ploi mari, cu vijelii şi grindină, cari au pricinuit pagube grozave sămănăturilor şi poamelor. Asemenea veşti triste vin: din partea de meazănoapte a ţerii, din unele părţi ale Ardealului, din partea sudică a comitatului Timiş, pe unde au bântuit mari vijelii cu grindină, nimicind sămănăturile şi pomătul. Pe lângă astea se mai anunţă încă şi acum mari vărsări de apă, cari au causat pagube enorme, îndeosebi în unele părţi ale Bihorului. In părţile Aradului încă s'au pornit ploi, cari ici-colo au fost amestecate şi cu grindină, acest duşman înfricoşat al agricultorului. Ţinuturile scăpate până acum de aceste elemente promit însă mult, îndeosebi sămănăturile sunt frumoase şi dau nădejde de bună recoltă în anul acesta în multe părţi.

*

In comuna noastră *Bazoş* am serbat la st. George hramul bisericei, la care am avut mulţi oaspeţi inteligenţi, a doua zi fiind biserica visitată de mult popor, de preoţi şi învăţători străini. Slujba dumnezeiască a fost făcută de dl preot Iosif Cloambeş din Şanoviţia şi dintre domnii învăţători amintim pe dl învăţător Totorean din Fentatar, cercul Buziaşului, care a cântat apostolul lui Ştefan şi Irmosul învierii; cu vocea lui plăcută a pus pe toţi în uimire. Poporul după luarea anaforei îl lăuda că aşa n'a mai auzit să cânte, şi noi toţi zicem: Dzeu să-i dee domnului învăţător mulţi ani şi cu bucurie a-'l aştepta toată comuna şi pe viitor!

*

Parastas. Duminecă, în 30 Aprilie v. a. c., în biserica gr. or. română din Şuştra, după săvîrşirea serviciului divin, s'a celebrat cu deosebită pompă parastas pentru odihna sufletului răposatului preot din Pecica-română Ioan Evuţian. — Decedatul a fost un om de inimă, de caracter *firm* şi Român bun. Parastasul a fost celebrat din partea intimului amic şi coleg al său, părintele Pompeiu *Dorca*.

*

Pensie văduvei Munkácsy. Foile maghiare sunt *informate*, că ministerul unguresc de culte şi învăţământ va dărui pensie însemnată anuală văduvei decedatului pictor Munkácsy.

*

Suveranii României acasă. Foile ungureşti anunţă, că Majestăţile Lor regele şi regina României, însoţiţi de principele moştenitor de tron Ferdinand, au plecat din Abazzia ieri, în 17 l. c. n., spre Bucureşti. In călătoria lor Maiestăţile Lor se opresc puţin pe la gările Fiume, Budapesta etc., ear' în ţeară Suveranii vor fi primiţi cu mari ovaţiuni.

*

Cheltuelile împăratului german. Cu data de 16 l. c. n. se telegrafează din *Berlin*, că în şedinţa din acea zi a „Reichstagului" german, deputatul *Singer* a veştejit în termini aspri cheltuelile mari pricinuite cu călătoria împăratului german la Ierusalim (în 1898). A trebuit să sară în apărarea chestiei însuşi ministrul secretar de stat, contele *Posadowski*, care a declarat, că „în cursul călătoriilor sale împăratul zilnic are să hotărască asupra celor mai însemnate afaceri. Lucrurile lui nu pausează nici odată; de aceea, trebue să fie însoţit în călătorii de funcţionari militari şi civili ai curţei. Cheltuelile împreunate cu asta nu sunt de caracter privat—a zis ministrul,—ci ele privesc imperiul întreg; ear cadourile ce împăratul face bărbaţilor cu merite din străinătate, — sunt tot în interesul împărăţiei şi cad în sarcina fondului de dispoziţie". In fine a mai adaus ministrul, că acele cheltuieli, ce *regele Prusiei* le foloseşte pentru representaţii ca *împărat* german,—le acopere din casseta sa privată.

*

Obstrucţia italiană. Viena nu stă tocmai singură cu parlamentul său neobosit în — obstrucţionism. Cu data 16 l. c. n. se anunţă din *Roma*, că însuşi Regele Umberto, printr'un decret, a trebuit să amâne pentru timp nehotărît şedinţele camerei italiene, din pricina obstrucţiei.

*

„Noua Revistă Română", pentru politică, literatură, ştiinţă şi artă, a apărut Nr. 9 de la 1 Maiu cu următorul cuprins:

— Vechile partide şi noile grupări politice II. Partidul conservator. — V. R. Piekarsky, Universităţile poporane. I. Aureliu Candrea: Elementele române în limbile slavice; Okonski: — El şi Ea. (nuvelă). Zamfir C. Arbore: Românii, întemeiători ai civilisaţiunii în Rusia. — Colonel P. V. Năsturel: Contribuţiuni la Istoria Bucureştilor; C. Crupenski: „Amintirile" Regelui României.

I. A. Candrea-Hencht: Cours complet de grammaire roumaine: C. Xeni: Opiniunea publică; Stefan Braborescu: Din romanul unei vieţi (nuvele); Simeon Fl. Marian: Poesii poporale despre Avram Iancu.

O privire asupra literaturii ruse din secolul al nouă-spre zecelea, de Gh. Madan. — Aprecierile presei străine asupra pescăriilor. — Viitorul Ungariei pe temeiul unei noue plăsări naţionale. — Pictorul Munkacsy. — Procesele „Tribunei" pentru Avram Iancu. — O nouă crisă.

Profil bizantin (poesiă) de D. Karr. — Circumstanţe atenuante, de I. D. Manolache. — Lume şi poet (poesiă) de Ioan Scurtu. — Lori (poesiă) de Eug. Stefănescu. — Cuvinte din popor (vorba „Iedeş) de C. I. V. Severin. — Severin. — Tristia (poesie) de Dumitru Ţimiraş. — Lianei (poesiă) de A. Zamfirescu.

*

Se caută o menageră (econoamă) la o familie bună, unde, pe lângă remuneraţie cinstită, poate intra numai decât în serviciu. Se cere ca femeia să aibă creştere bună; a se adresa la administraţia foii noastre.

Posta redacţiei.

Têrnova. Dacă se întêmplă asemeni lucruri, faceţi arătare la consistor.

I. L. Berehuţa. Patru ani trebue să plătească.

N. Baiaş l. V. Sasca. Ce nu se publică nu se retrimite. Incearcă şi ne trimite poesii poporale, le vom publica bucuros.

M. Cianad. Dacă scrii contra dlui învăţător L, arată-ne numele d.-tale şi dacă-s adevărate cele ce scrii, aibi curagiul de a le arăta consistorului.

B. Comloş. De Bălan nu ne mai ocupăm, e păcat să strice omul cerneala. Isi va lua el pedeapsa dela forurile competente.

Iancu Duda, Gârlişte. Intrebaţi pe un advocat din acele părţi, cărui să-i arătaţi actele şi să i spuneţi pe larg, că aşa, dintr'o o scrisoare, nu putem înţelege.

ULTIM CUVÊNT.

Şiret. Un croitor venind la un tiner doctor pentru a-i cere o vechie datorie, îi zice: Domnule doctor, am venit de atâtea ori pentru achitarea micului meu compt—şi astăzi, cu toate că nu mi-e bine...

*

Doctorul: (uitându-se serios la croitor:) Intr'adevăr iubite, arăţi foarte rău; arată-mi limba!... Am să'ţi prescriu un medicament; să-l ieĭ regulat şi să rămâi câte-va septămâni acasă.

Editor: **Aurel Popovici-Barcianu.**
Red. respons.: **Ioan Russu Şirianu.**

ECONOMIE.

Cereale (bucate).

De acĭ încolo preţurile pe pieţe se socotesc în *coroane* şi după *50 chilograme*, ear' nu ca şi până acum, după maja metrică (100 chilograme).

Preţurile dela 15 Maiu n.

In *Arad:*

Grâul cel maĭ bun . .	cor.	7.30—7.40.
Cucuruz	„	5.10—5.20.
Sĕcară	„	5.70—5.80.
Orz	„	5.20—5.30.
Ovĕs	„	4.40—5.—

Cursul pieţiĭ din Arad.

Hârtie-monetă română	Cump. fl.	9·48	vênd	9.52
Lire turceştĭ	„	—.—	„	—.—
Imperialĭ (15 R. aur)	„	18.90	„	19.—
Ruble ruseştĭ 100 à	„	126.—	„	12.—
Galbenĭ	„	5.58	„	5.63
Napoleon-d'orĭ	„	9.48	„	9.55
100 Marce germane	„	58.50	„	58.95
Livre sterling	„	11.90	„	12.50

Spirt:

	25 Aprilie
Spirt rafinat; cu toptanu	115.—
„ „ cu micu	118.—
„ brut cu toptanu	113.—
„ „ cu mic	116.—

Porcĭ:

(Piaţa Steinbruch)

Ungari; greutate:

bătrânĭ	380—400 kg.	52——54	cr. p. kg.
tineri	320—390 „	55——56.	„ „ „
„	250—320 „	54——55	„ „ „
„	până 250 „	54——56	„ „ „
mijlocie	240—260 „	———	„ „ „

Din „Biblioteca Noastră", ridigeată cu multă pricepere şi îngrijire de dl *Enea Hodoş*, profesor la institutul preparandial din Caransebeş, au mai apărut de curênd şi ni-s'au trimis următoarele broşurele:

Nr. 29. *„Balade poporale"*, opt la numĕr, alese din poesiile mareluĭ nostru V. Alexandri;

Nr. 30. *„Comoara"*, *„Capra cu şepte iezĭ"*, două piese teatrale pentru copiĭ, de N. Baiaş;

Nr. 31. *„Două Novele"*, de I. *Slavici* şi A. *Vlahuţă*.

Ca şi cele de până acum, toate treĭ aceste din urmă broşurele ale „Bibliotecei Noastre" din Caransebeş — şi ca technică, şi ca cuprins sunt nişte lucrărĭ minunate, plăcute şi folositoare pentru orĭ-şi-care om cu carte, îndeosebĭ însă pentru şcolariĭ maĭ înaintaţĭ. Ar fi un păcat să lipsească din casa fiecăruĭ cărturar cu familie, dar maĭ vîrtos din bibliotecile noastre.

Fiecare exemplar se vinde cu *14 cr.* (*28 fil.*) şi se poate procura dela directorul numiteĭ bibliotecĭ, E. *Hodoş* în *Caransebeş*.

Tipografia
„Tribuna Poporului"
arangiată fiind cu material nou
primeşte spre executare:
Tipărituri de bancă, Cărţi, Broşurĭ, Ori-ce tipărituri.
Invitărĭ la nuntă, Anunturĭ funebrale, etc.
Cele mai
moderate preţurĭ!!

Banca generală de asigurare mutuală.

„TRANSILVANIA"

423 7—43 ÎN SIBIIU.

asigurează pe lângă cele mai favorabile condiţiuni:

1. în contra primejdiei de foc şi de explosiuni; clădiri de ori-ce fel, mărfuri, producte de câmp, mobile ş. a.;

2. pe viaţa omului în toate combinaţiunile, precum: asigurări de capitaluri în casul morţii şi pentru terminuri fixate, de zestre şi de rente.

Deslusiri se dau, şi oferte de asigurări se primesc din comitatele: *Arad, Bichiş, Bihor, Ciănad, Caraş-Severin, Timiş şi Torontal*

Agentura principală din Arad.

Strada (Széchenyi Nr. 1. casa dlui advocat Dr. Virgil Bogdan etagiul II.) precum şi prin agenturile cercuale şi speciale.

Imprumuturi ieftine pe amortisaţie

Recomand în atenţiunea on. proprietari de pământ şi proprietari de case în Arad-centru, că prin mijlocirea mea pot obţinè până la cele mai mari sume şi pe lângă condiţiuni foarte favorabile

imprumuturi ieftine amortisaţionale cu amortisaţie de 15—50 ani.

Nu comput înainte nici un fel de remuneraţie, convertesc datorii vechĭ, de asemenea la dorinţă anticipez de la mine cheltuelile de intabulare.

Provocându-mĕ la faptul, că de mai mulţi ani la foarte numĕrosi inşi i-am împlinit spre cea mai mare mulţumire a lor trebuinţele de imprumuturi, rog cu toată stima pe on. domni proprietari de pământ şi proprietari de case, ca în propriul lor interes cu deplină încredere să se adreseze mie cu afacerile lor de imprumuturi.

Imprumuturile sunt pe camete de 4% 4½ şi 5%

pe lângă amortisare corespunzĕtoare din capital

Institut de imprumut pe imobile şi moşii 220—7

Szücs F. Vilmos

ARAD, Fő-ut Nr. 5, vis-à.vis cu moara Széchenyi.

A apărut

Şi să află de vênzare la administraţia „Trib. Poporului"

următoarele opurĭ:

1). **„Calendarul nostru"** — pe 1900. preţul — — — — — — — — — — — — — — — — — — cor. —.60 fil.

2.) **„Amicu Poporuluĭ"** — de Titus Vuculescu, pretor. Indreptar practic în cause administrative. Preţul — — — — „ 1.— „

3) **„Lupta pentru drept de Dr. Rudolf Ihering** traducere de **T. V. Păcăţean**, **preţul** — — — — — — — — „ 2.— „

4.) **„Judecătoriile cu juraţiĭ"** — de Teodor V. Păcăţeanu, preţul — — — — — — — — — — — — — „ —80 „

5.) **„Libertatea"** — de Ioan Stuart Mill, tradusă de T. V. Pacaţianu, preţul — — — — — — — — — — — „ 2.— „

6.) **„Principiile politicei"**, după Dr. T de Holtzendorf, de T. Păcăţianu —preţul — — — — — — — — — — „ 4.— „

7.) **„Caractere morale"** — exemple şi sentinţe culese din istoriile şi literaturile popoarelor vechi şi moderne, de *Ioan Popea*, profesor în Braşov. Preţul. — „ 2.50 „

8.) **„Rĕsboiul pentru neatârare"** şi **„Povestea unei coroane de oţel"** ambele de *George Coşbuc*. Preţul Resboiului „ 1.20 „
Preţul „Coroanei" — „ 1.60 „

9). **„Din vremurĭ apuse"** — de Judita Secula născ. Truţia — preţul — — — — — — — — — — — — — „ 1.— „

10). **„Vieritul"** — de Petru Vancu, preţul — — — — — — — — — — — — — — — — — — — „ 1.— „

11). **„Teoria Dramei"** — de Dr. Iosif Blaga. Preţul: — — — — — — — — — — — — — — — — — — „ 3.60 „

12). **„Juvenilia"** — de Sextil Puşcariu. Preţ: — — — — — — — — — — — — — — — — — — „ 1.60 „

13). **„Cuvêntărĭ bisericeştĭ"** — traduse de Ioan Genţ. Preţ. — — — — — — — — — — — — — — — — „ 5.— „

14). **„Pribeag"** — de Ioan Iosif Sceopul, preţ — — — — — — — — — — — — — — — — — — „ 1.50 „

15). Instrucţiuni populare despre **Datorinţele şi Drepturile** purtătorului de dare edate de Vilchelm Niemandz preţul — „ 1.20 „

16.) **„Liturgia Stului Ioan Crisostom"** (pe note) pentru cor mixt pe 4 voci — de Nicolae Stefu învĕţător în Arad. Aceasta liturgie conţine toate cântările liturgice, ce are să rĕspunză corul în Dumineci şi sĕrbători. Pe lângă acestea mai conţine irmoase pricesne şi un adaus de cântece poporale. Toate imnele se pot cânta şi numaĭ pe 2—3 vocĭ. Preţul unui exemplar s'a redus dela 6 la 5 coroane.

La comande să se mai adauge de fie-care op 10 fileri spese postale.

„Tipografia Tribuna Poporului" Aurel Popoviciu Barcianu